

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

**Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології**

Англійська мова і література в закладах освіти
014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІСТА МАЙБУТНЬОГО В АНТИУТОПІЯХ
XX СТ. («ПРЕКРАСНИЙ НОВИЙ СВІТ», «1984», «451 ГРАДУС ПО
ФАРЕНГЕЙТУ»)**

здобувача
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Іщенко Неллі Вадимівни

Науковий керівник:
Гетман Юлія Сергіївна
к.ф.н., доцент кафедри англійської
філології
Рецензент:
Старостенко Тетяна Миколаївна
к.ф.н., доцент,
доцент кафедри англійської філології

Харків – 2024

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
H. S. SKOVORODA KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY**

**Faculty of Foreign Philology
English Philology Department**

English language and literature in educational institutions
014 Secondary education (Language and literature (English))

GRADUATION PROJECT

for Master's degree

**REPRESENTATION OF THE CITY OF THE FUTURE IN ANTI-UTOPIAS OF
THE XX CENTURY. («BRAVE NEW WORLD», «1984», «FAHRENHEIT 451»)**

Nelli Ishchenko

applicant for the second (Master's) level of Higher Education

Research Adviser: Yuliia Hetman,
Phd (Philology)

Reviewer: Tetiana Starostenko,
Phd (Philology), Associate Professor

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню образу міста в романах-антиутопіях XX ст. В роботі проаналізовано поняття антиутопії як літературного жанру, визначено ряд основних письменників XX століття, які активно працювали в жанрі антиутопії. В роботі виявлено та охарактеризовано основні риси міст романах-антиутопіях Джорджа Оруела («1984»), Олдоса Хакслі («Дивний новий світ»), Рея Бредбері («451 градус за Фаренгейтом»).

Подано практичні рекомендації щодо можливості використання творів жанру антиутопії уроках англійської мови в старшій школі.

Ключові слова: антиутопія, образ міста майбутнього, суспільство майбутнього, тоталітарний режим, технократія.

ABSTRACT

The qualification work is devoted to the study of the image of the city in the dystopian novels of the XX century. The concept of dystopia as a literary genre is analyzed, a number of major writers of the XX century who actively worked in the genre of dystopia is identified. The main features of cities in the dystopian novels of George Orwell ("1984"), Aldous Huxley ("Brave New World"), Ray Bradbury ("Fahrenheit 451") are identified and characterized.

The practical recommendations for the possibility of using works of the dystopia genre in English lessons in iутшщк school are provided.

Keywords: dystopia, image of the future city, future society, totalitarian regime, technocracy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади вивчення міста майбутнього в антиутопіях.....	9
1.1. Проблеми жанру антиутопії в сучасній літературі.....	9
1.2. Художній світ антиутопії та засоби його моделювання.....	14
1.3. Місто як текст в літературі.....	18
Висновки до 1 розділу	24
РОЗДІЛ 2. Засоби репрезентації міста майбутнього в антиутопіях ХХ століття.....	26
2.1. Образ міста в романі Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ».....	26
2.2. Зображення Лондона в романі Джорджа Оруела «1984».....	33
2.3. Мегаполіс в романі Рейя Бредбері «451 градус по Фаренгейту».....	38
Висновки до 2 розділу.....	44
РОЗДІЛ 3. Методична розробка уроку з літератури з використанням результатів дослідження.....	46
3.1. Роль роману-антиутопії у викладанні іноземної мови	46
3.2 Методична розробка уроку з англійської в 10 класі загальноосвітньої середньої школи	47
Висновки до 3 розділу.....	58
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

У двадцятому та двадцять першому століттях йшов процес розквіту таких жанрів наукової фантастики, як соціальна утопія та антиутопія. Антиутопічність як риса мислення не є рисою суспільної свідомості зламу тисячоліть; певною мірою антиутопія в суспільстві пов'язана з історичними подіями двадцятого століття. У другій половині XX століття з'явилися художні твори, автори яких у різні десятиліття висловлювали тривогу щодо майбутньої катастрофи людської цивілізації, керуючись своїми футурологічними уявленнями, морально-філософськими концепціями тощо.

У антиутопії автори досліджують уявне суспільство, яке є протилежністю ідеального. Це відображення можливої негативної структури суспільства, що може виникнути в майбутньому, враховуючи історичний контекст, в якому працює письменник.

Протягом XX століття було створено багато антиутопічних новел, романів, оповідань та інших творів. Події, які шокували світ у цю епоху, вимагали глибокого суспільного осмислення. Таким чином, інструментом для цього став жанр антиутопії. Такі автори, як Джордж Оруел, Олдос Хакслі та Рей Бредбері, обрали для своїх творів саме антиутопічний напрямок.

Серед усіх антиутопічних прогнозів можна виділити та проаналізувати ті, що стосуються зовнішнього вигляду та внутрішньої структури міського простору майбутнього. Матеріально-предметна складова футуристичного світу, представленого письменниками, може передати сучасному читачеві переживання авторів про майбутнє та уявити передові технології XX століття, які лягли в основу моделей міст майбутнього.

Збільшення зацікавленості до жанру антиутопії пояснюється переважною роллю науково-фантастичної літератури в сучасних вітчизняних і світових літературних кілурах. Цей жанр завдяки своїй унікальності та бажанню привернути

увагу читача до проблем людства здобув значну популярність. У другій половині XX століття літературні критики активно розглядали філософські концепції часу і простору, що широко використовуються в антиутопіях.

Отже, антиутопічні твори зазвичай відтворюють тривоги та сподівання епохи, ставлять людину перед етичними дилемами. Вивчення антиутопічної парадигми у сучасній літературі важливе, оскільки через непомітні ознаки сучасності антиутопія може виявити майбутні загрози, попередити людей про можливі небезпеки та спонукати їх розмірковувати про підступність наближаючих небезпек.

Актуальність. У системі образів, властивих жанру антиутопії, образ міста втілює всі аспекти романної проблематики. Кожна антиутопічна історія яскраво демонструє ту чи іншу проблему, яка може виникнути в суспільстві майбутнього за умови збереження існуючих тенденцій. Звертаючись до кожного роману, можна дослідити образ міста майбутнього в антиутопічних світах і виявити схожі та відмінні риси міста залежно від проблематики твору. Опис міст в антиутопіях XX століття та, загалом, у творах цього жанру ще недостатньо вивчений, тому це зумовлює актуальність даного дослідження. Його вивчення могло б розширити уявлення про спрямованість еволюції міста як феномену соціокультурного розвитку.

Об'єкт дипломного дослідження: образ міста в романах-антиутопіях Джорджа Оруела («1984»), Олдоса Хакслі («Дивний новий світ»), Рея Бредбері («451 градус за Фаренгейтом»).

Предмет дослідження: репрезентація міст майбутнього в антиутопічних романах.

Мета дослідження: виявлення та інтерпретація характерних рис міст у антиутопіях вищезазначених авторів.

Щоб досягти цілі, сформульовано такі завдання:

- 1) проаналізувати поняття антиутопії як літературного жанру та фактори, що призвели до стрімкого зростання її популярності в ХХ столітті;
- 2) визначити ряд основних письменників ХХ століття, які активно працювали в жанрі антиутопії та відповідних літературних творах ХХ століття;
- 3) опрацювати вибрані твори на тему опису міст майбутнього;
- 4) структурувати отримані результати з виявленням схожих і відмінних ознак в описі міст майбутнього;
- 5) побудувати класифікацію міст майбутнього в антиутопіях ХХ століття.

Матеріали дослідження: твори Джорджа Оруела («1984»), Олдоса Хакслі («Дивний новий світ»), Рея Бредбері («451 за Фаренгейтом»).

Методи дослідження: історико-типологічний метод (вивчення типології антиутопічного жанру в його історичному розвитку), порівняльний аналіз (порівняння опису міст майбутнього в різних романах), описовий метод (окремо виявити способи опису міст майбутнього в антиутопічних художніх творах), структурний метод (структурувати отримані результати за схожими та відмінними ознаками), метод суцільної вибірки (відібрати приклади з художніх текстів).

Практичне значення: отримані методичні підходи мають практичне значення, оскільки можуть бути використані для аналізу стилю сучасних творів. Отримані результати виявляють певну корисність для вузівських курсів, присвячених історії української літератури, спеціальних курсів, які розглядають антиутопію як жанр, а також у шкільних програмах при вивченні сучасних українських та світових антиутопій. Ці результати можуть бути корисними також під час написання випускних робіт, курсових проектів, та рефератів.

Апробація: Тези: Іщенко Неллі. Репрезентація міста майбутнього в романі-антиутопії ХХ ст. Наукові розвідки студентів факультету іноземної філології ХНПУ імені Г.С. Сковороди [Електронне видання]: збірник тез наукових доповідей / За заг. редакцією канд. філол. наук, доц. Т.В. Подуфалової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. Вип. 4. С.37.

Стаття: Іщенко Неллі. Антиутопія міста в романі Дж. Оруелла «1984». Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. Вип. 5. С.91.

Структура дослідження включає наступні складові:

Зміст: перелік розділів та підрозділів з коротким описом їхнього змісту.

Вступ: вступне викладення, де формулюється мета та актуальність дослідження, вказується на його об'єкт та предмет, а також методики дослідження.

Три розділи: розділення основного тексту на три ключові тематичні частини, які можуть бути різними за змістом і завданнями.

Загальні висновки: підбиття підсумків дослідження, узагальнення отриманих результатів, можливість висловлення власних поглядів на тему.

Список використаних джерел: перелік літератури, джерел та інших матеріалів, що використовувалися під час написання дослідження.

Додатки: додаткові матеріали, що можуть бути корисними для розуміння або підтримки основного тексту роботи (наприклад, таблиці, графіки, анкети тощо).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МІСТА МАЙБУТНЬОГО В АНТИУТОПІЯХ

1.1. Проблеми жанру антиутопії в сучасній літературі

Антиутопія – жанр, який ще називають негативною або спотвореною утопією. Це зображення можливого майбутнього, яке лякає письменника, змушує його переживати стан тривоги як за долю людства, так і за душу окремої людини, це опис держави, де, зазвичай, переважають негативні тенденції розвитку.

Антиутопія – не просто літературний жанр, вона ще й використовується для критичного аналізу негативних тенденцій та соціальних експериментів у сучасній літературі. Вона наводить на приклади неантропічності державних систем, які використовують насильство та облудну ідеологію під прикриттям «покращення» та ідеалів. Антиутопія, як жанр, сформувалася у першій половині XX століття внаслідок соціальних та політичних подій, включаючи світові війни, революції та поширення фашизму.

Її особливість полягає в критиці державного устрою та уявленні негативних перспектив його розвитку. Антиутопія завжди відображає конфлікт між тоталітарним режимом і особистістю героя. Центральне питання - чи може людина зберегти свободу і гуманність в умовах суспільства, чи приречена вона на зникнення?

Романи антиутопійних авторів відображають втрату моральності та духовності сучасного світу. Вони показують голість інстинктів та «емоційну інженерію». Антиутопія створює картину трагічної реальності та показує тотальне відкидання як реального, так і можливого майбутнього.

Спочатку романи-антиутопії вважались «буржуазною літературою», що критикує ідеали та реальність Радянської держави. Проте розвиток соціальних

експериментів підкреслив протиріччя між ідеалом та дійсністю, а історія жанру відображає ці протиріччя. У сучасній літературі існує три основних напрямки досліджень роману-антиутопії: 1) розгляд цього жанру в поза літературному контексті як відбиття історичної дійсності або ідеології; 2) аналіз співвідношення роману-антиутопії з іншими літературними явищами; 3) дослідження, мета яких – створення теоретичної моделі жанру, тобто такої характеристики типу художнього цілого, що пояснювала б його функціонування.

Одним із найвідоміших творців антиутопії у світі вважають Вільяма Голдінга. Ідеї, які висуває письменник, багато в чому збігаються з фундаментальними положеннями філософії екзистенціалізму. Привабливість цієї філософії для покоління Голдінга, – покоління, що пережило кошмари однієї війни, щоби невдовзі зіштовхнутися із загрозою нової, куди страшнішої, – полягає насамперед у тому, що вона намагається осмислити проблему людини, взятої в критичній, кризовій ситуації – так би мовити, на краю безодні.

Ще одним відомим письменником у жанрі антиутопії є Джордж Оруел. Він запам'ятався світу своїм творенням «1984» та романом «Скотний двір», і хоча ці твори були написані минулого століття, їхні прогнози про тоталітарні режими поки що не здійснилися. Але сучасний світ нагадує про актуальність його слів та передбачень.

Оруел у своїх творах показує війну, яка руйнує все, викидає у стратосферу і затоплює у морях матеріали, що могли б поліпшити життя людей і зробити їх розумнішими. Якщо всі погоджуються з брехнею, що нав'язується партією, якщо усі документи одноманітні, то ця брехня стає правдою і фіксується в історії.

Романи-антиутопії іноді переплітаються з іншими жанрами, зокрема, утопією. Це може призводити до помилкових класифікацій творів, які насправді не є типовими для цього жанру (наприклад, «Володар мух» В. Голдінга, «Рідке сонце» А. Купріна та інші). Існують антиутопії, що увійшли до альтернативної наукової фантастики XX століття (наприклад, «451 по Фаренгейту» Рея Бредбері), та

класичні антиутопії Олдоса Хакслі, які не потребують від читача віри в повну реальність відбувань, але провокують до алегоричного розуміння своїх історій.

Отже, у статті Леоніда Іоніна «Те, чого ніде нема» проводиться порівняльний аналіз двох романів-антиутопій: «О, чудовий новий світ» Олдоса Хакслі та «1984» Джорджа Оруела. Ці твори висвітлюють проекцію інженерної природи суспільства, в якому індивіда формують та моделюють так, щоб він ідеально вписувався у величезну соціальну машину.

Розглядаючи поняття сучасної антиутопії, слід звернутися до різних науковців. Так, Олександр Гріцанов стверджує: «Антиутопія – течія, що представляє собою критичний опис суспільства утопічного типу. Антиутопія виділяє найнебезпечніші, з погляду авторів, суспільні тенденції. Антиутопію можна представити як своєрідну саморефлексію жанру соціальної утопії. Антиутопія істотно змінює ракурс розгляду ідеального соціуму: піддається сумніву сама можливість позитивного втілення якого б то не було перетворювального інтелектуального проекту. При цьому, якщо в жанрі традиційної утопії відбувається уявне звертання авторів у минуле й сьогодення, то в стилістиці антиутопії домінує спрямованість у майбутнє. Головними темами антиутопії виступають абсолютизовані до крайності негативні тенденції сучасного суспільства: споживання, що нівелює людей (Олдос Хакслі) і тотальний контроль нелюдської державної влади (Джордж Оруел)». «Dystopia is a current that is a critical description of a utopian society. Dystopia singles out the most dangerous, from the authors' point of view, social trends. Dystopia can be presented as a kind of self-reflection of the social utopia genre. Dystopia significantly changes the perspective of consideration of an ideal society: the very possibility of a positive embodiment of any transformative intellectual project is called into question. At the same time, if in the genre of traditional utopia there is an imaginary appeal of the authors to the past and present, then in the stylistics of dystopia the direction towards the future dominates. The main themes of dystopia are negative tendencies of modern society,

absolutized to the extreme: consumption, which destroys people (Aldous Huxley) and total control of inhuman state power (George Orwell).» [6, с. 59].

За останні п'ять десятиліть жанр сучасної антиутопії став активним через відображення світогляду сучасної людини, що відтінено в постмодерністському мистецтві. Постмодернізм характеризується глибоким розчаруванням у реальності, культивуванням свободи особистості та критичним осмисленням досягнень минулого і сучасності у всіх сферах життя. Цей напрям мистецтва має антиутопічний характер та сформувався під впливом не лише подій XX століття, але й творів видатних антиутопістів, таких як Р. Бредбері, Дж. Оруел та О. Хакслі.

Жанр антиутопії, утім, не лише відбиває світосприйняття людей XX–XXI століть, а й сам зазнав трансформацій під впливом ідей постмодернізму. Його сучасне відображення відображає сучасну антиутопію.

У деяких українських та російських наукових працях намагаються розрізнити терміни «антиутопія» та «дистопія» на різних підставах. На відміну від цього, у англomовній літературі та серед сучасних закордонних літературознавців такого розрізнення не спостерігається. Тут використовується термін «dystopia» для позначення жанру, протиставленого утопії, що відповідає українському терміну «антиутопія».

У другій половині минулого століття поняття «антиутопія» змінило свій зміст. Вже не тільки описує він тоталітарні режими у майбутньому, а й уявляє будь-яке суспільство, де панують негативні тенденції. Цей жанр почав активно розвиватися у постмодерністській літературі, а корені його походять ще з першої половини XX століття.

Низка сучасних творів антиутопії відображує різноманітні проблеми, такі як споживацтво, втрата людством своєї душі в знаннях, знищення мистецтва через технократію та інші. Цей жанр став популярним через загальний інтерес до історії, бажання зрозуміти минуле і передбачити майбутнє.

Автори сучасних творів антиутопії, навіть у своїх роботах, неодноразово звертаються до цього жанру. Така популярність зумовлена загальним прагненням зрозуміти та проаналізувати історію, а також розумінням, що час та його сприйняття людиною змінюються.

Згідно з Ж.Ф. Ліотаром, аналіз попередніх етапів культури і цивілізації важливий, оскільки це допомагає зрозуміти причини різних явищ у минулому, щоб не повторювати їх у майбутньому. Антиутопія, яка відображає трансформації часових структур, відіграє важливу роль у цьому аналізі.

Сучасна антиутопія піднімає питання про надійність свідчень, об'єктивність висновків і справедливість історичних подій, що зафіксовані у пам'яті. Її аналіз інколи розглядає історію як спіраль, не обмежуючись виключно майбутнім орієнтованим поглядом на минуле.

У сучасній антиутопії велике значення має використання різних форм комічного, таких як сатира, іронія, гротеск та пародія. Ці елементи створюють відчутний пафос жанру. Сучасні антиутопічні твори часто мають карнавальний характер, театралізують події, підкреслюючи можливий характер подій та їх моделювання.

У сучасних антиутопіях кінця XX століття, герой і його світ не виступають проти держави, але є якнайбільш відмінними від неї. Ця особливість створює зовсім новий образ героя, відмінний від того, який зазвичай зустрічається в традиційних антиутопіях. Нові антиутопії не обмежуються просторово окресленими світами, створеними авторами як альтернатива державному устрою, як це було, наприклад, у творах Хакслі чи Оруела. Герой залишається сам на сам з режимом.

У другій половині XX століття і на початку XXI століття літературна антиутопія зазнала значних змін під впливом сучасних ідей. Сучасна літературна антиутопія виявляється у тематиці та проблематиці творів, їх сюжетному ході та структурі, а також організації часу та простору, системі персонажів. Кожна з цих сфер потребує подальшого вивчення і може стати предметом окремих досліджень.

Антиутопія – це критичний опис утопічного суспільства. Це перегляд ідеального соціуму, що викликає сумніви щодо можливості позитивного втілення будь-якого перетворюваного інтелектуального проекту. Антиутопія відображає спрямованість у майбутнє у своєму стилі.

Літературний процес другої половини XX - початку XXI століття характеризується великою популярністю серед письменників та читачів антиутопічних і постапокаліптичних творів. Ці твори привертають увагу завдяки сприйняттю суспільно-історичних реалій та вмінню передбачати майбутнє, що робить антиутопію цікавою для читача незалежно від часу написання та читання.

1.2. Художній світ антиутопії та засоби його моделювання

Художній світ антиутопії – це важлива галузь літературної творчості, яка дозволяє авторам висловити свої спогади, побоювання та рефлексії щодо можливого майбутнього. Антиутопії створюють світи, де суспільні утопії перетворюються на кошмари, а негативні тенденції сучасності підсилюються та розгортаються до максимального ступеня.

Характеристика художнього світу антиутопії передбачає створення альтернативного реалітету, який часто слугує песимістичним прикладом того, куди може призвести певний шлях розвитку суспільства. В анти утопічних світах автори зазвичай розглядають проблеми суспільства, такі як тоталітаризм, цензура, контроль за людьми, загроза деструкції природи, інформаційна маніпуляція, нерівність та багато інших. Антиутопії можуть бути використані для відображення інших важливих аспектів, включаючи війну, технологічний прогрес, аморальність тощо.

Засоби моделювання художнього світу антиутопії включають в себе створення керованого автором соціокультурного контексту. Автори надають деталізований опис політичних, соціальних, технологічних та екологічних аспектів свого

вигаданого світу. Вони використовують реалістичні деталі та прийоми, щоб вгамувати читачів у своєму антиутопічному навколишньому середовищі. Додатковими засобами моделювання є введення негативних персонажів та героїв, які виступають у ролі борців за свободу чи спротиву антиутопічному порядку. Також важливою частиною створення художнього світу антиутопії є використання метафор, символів та алегорій, які допомагають передати глибину побоювань автора [22].

Художній та сучасний світ антиутопії, як самостійного жанру має такі ознаки і складові:

1. Розвиток дії в закритому просторі;
2. антитоталітарна спрямованість тексту;
3. постановка проблеми «людина/суспільство»;
4. трагічна розв'язка, пов'язана з духовною або фізичною смертю головного героя;
5. наявність фантастичного елемента;
6. критика насильницької держави на різних рівнях;

Заглиблення художнього світу антиутопій зосереджене на взаємозв'язку всередині тріади «людина – цивілізація – суспільство». Кожен етап розвитку історії антиутопії має свої унікальні особливості, які виявляються у темах, проблематиці, просторово-часових рамках, створенні персонажів, поетиці, композиції тощо.

Ще одним ключовим компонентом художнього світу антиутопії є постійне розширення та зміна тем і моделей, які служать її основою, відображаючи зміни у сприйнятті суспільства. Страх створює внутрішню атмосферу антиутопії, де суспільство намагається відірватися від реальності, від свого власного світу. Засадовим моментом антиутопії є мотив попередження, коли автор намагається попередити суспільство про те, що лякає героїв антиутопії. Структурно антиутопія відтворює псевдокарнавалістичний образ, базований на абсолютному страху, проте

ця атмосфера також може відобразити і справжній карнавал, який є ключовим для життя та управління державою.

Ексцентричність та «атракціон» антиутопічного героя – не що інше, як торжество ексцентричності, адже сам карнавал – це показник цікавості. Таким чином, атракціон у сюжетній структурі антиутопії обмежений іншими аспектами жанрової організації. Ще однією важливою характеристикою антиутопії є ритуалізація життя, де долі героїв часто, хоч і різняться, проте у більшості випадків призводять до моральної чи фізичної поразки. Це являє собою конкретизацію загального питання про людину в літературі та мистецтві. Риси антиутопії, яка ще не визначилася як окремий жанр, можна відслідкувати у комедіях Аристофана, у відомому антиутопічному сатиричному романі Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ», який переосмислює поняття життя, тиранії та щастя, а також у творі Джорджа Оруела «1984», що базується на «партійній ідеї». Часто вважається, що виникнення жанру антиутопії пов'язане виключно з літературою XX століття.

Утопія та антиутопія, хоча належать до одного жанру, пропонують різне розуміння ідеального світу. Антиутопія, яка виходить із утопії, насправді критикує її, тому протилежність цих підходів у жанрі дозволяє порівняти конкретні тексти.

Журналіст Юрій Попов виділив три етапи розвитку художнього світу антиутопії. Перший – це контр-утопія, де йде полеміка з утопіями. Другий – негативна утопія (дистопія), що розкриває темні сторони ідеалу, приховуючи соціальну й психологічну небезпеку. Третій – справжня антиутопія, яка відкидає утопію і протистоїть «плановим» насильницьким змінам у суспільстві. У таких текстах ми спостерігаємо антитоталітарну сатиру й гротескне відображення «реальних структур, а не полеміку з утопічними побудовами» [16].

Драма-антиутопія – це явище художнього досвіду XX століття, яке ще не досліджено достатньо. Жанрова належність драм-антиутопій до драматичного мистецтва вимагала не лише адаптації загальних літературних принципів, а й розробки своїх специфічних методів образного зображення реальності.

У світі антиутопій, так само як і в літературі, образ людини не є основним. Автори антиутопій зацікавлені не у створенні живого образу людини чи розкритті її психології, а в створенні картини світу, де людині та суспільству загрожує моральний розпад або фізичне знищення.

Твори Олдоса Хакслі, Джорджа Оруела та Рейя Бредбері відомі своїми глибокими антиутопічними зображеннями та ефективними засобами моделювання.

Роман «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі є яскравим прикладом антиутопії. У цьому творі автор створив світ, в якому суспільство підкоряється контролю і маніпуляції держави, а люди живуть в стані вічної благополучності та розваги. Засоби моделювання цього антиутопічного світу включають:

1. Соціальна інженерія. У цьому суспільстві людей розводять на «кластери» та «касти», і кожен має своє місце та функцію в системі. Хакслі використовує цю систему для демонстрації, як держава може контролювати індивідуальну ідентичність та свободу.

2. Вживання «Сомі». «Сома» – це наркотик, який використовується для підтримання стабільності та щастя суспільства. Вживання «Сомі» пригнічує негативні емоції та допомагає підтримувати пасивність громадян.

3. Цензура та відсутність критичного мислення. У світі «Прекрасного нового світу» критичне мислення та критика держави є неприпустимими. Хакслі показує, як цензура та відсутність свободи слова можуть призвести до зганьблення інтелектуальної свободи.

4. Відсутність історичної свідомості. Жителі цього світу майже не знають історії і минулого. Це призводить до втрати сприйняття історичного контексту та історичних помилок [28, с. 6].

Засоби моделювання у «Прекрасному новому світі» допомагають Хакслі створити жахливо ефективний образ антиутопії, де індивідуальність, свобода та критичне мислення загороджуються механізмами соціального контролю.

Роман «1984» Джорджа Оруела заснований на ідеї тоталітарного суспільства, де влада відстежує кожен крок громадян, маніпулюючи їхнім мисленням та історією. Оруел використовував цей образ для показу того, як безконтрольна влада може призвести до зганьблення людської свободи та індивідуальності. Він створив яскравий образ «Великого Брата» як символ панування тоталітаризму.

Роман «451 градус за Фаренгейтом», представлений Рейем Бредбері як світ, де книги були заборонені й підлягали спалюванню, а суспільство піддавалося цензурі та повному контролю над інформацією. Ця книга нагадує про те, як цензура та обмеження інформації можуть лишити суспільство без креативності та обмежити свободу думки.

Заключно, засоби моделювання антиутопій у творах Олдоса Хакслі, Джорджа Оруела та Рейя Бредбері включають в себе вживання саркастичного гумору, створення жахливого образу суспільства та використання символів, які виражають загрозу людським цінностям та свободам. Ці автори вдало створили реалістичні антиутопії, які залишають глибокий слід у серцях читачів і спонукають до обдумування майбутнього суспільства.

Отже, основний аспект драми-антиутопії полягає у використанні специфічних поетичних засобів, що відрізняють її від інших жанрів літератури. Саме у цьому жанрі ми спостерігаємо статичні образи, які часто виступають як символи або репрезентують певну ідеологію. Такий підхід сприяє інтелектуальному сприйняттю та створює ефект відчуження. Крім цього, діалоги, ремарки, а навіть використання пісень і віршів у драма-антиутопії допомагають у глибшому осмисленні суспільних проблем та стимулюють читачів до роздумів про сучасність та майбутнє.

1.3. Місто як текст в літературі

Коли ми кажемо про зв'язок між літературою та містом, перш за все ми думаємо про репрезентацію міста через романи та віршовані твори. Утім, існують інші

виміри для цих відносин. Місто саме по собі може розглядатися як повноцінний текст. Мова йде про зорові метафори, що допомагають зрозуміти образ міста не тільки у художніх витворах, а й як фізичний простір, у якому розвиваються різні наративи. Ідея міста-тексту із метафорами має довгу історію. Вона є складовою міської теорії, а також літературної, що з'явилася у період модернізації наприкінці XIX століття. Це був період стрімких змін і урбанізації у західному світі.

У роботах письменників XX століття, таких як Олдос Хакслі, Джордж Оруел та Рей Бредбері, типове місто втілюється у формі тексту. Відношення до міського середовища відображає не лише когнітивний аспект, але й внутрішню сприйнятливість, це процес конструювання реальності шляхом надання значущості окремим фрагментам на певному смисловому полі. Міська обстановка для суб'єкта сприйняття існує не самотійно, а має відносний характер: всі складові середовища існують як частини подій, які набувають значення для суб'єкта сприйняття.

Теоретики культурної пам'яті порівнювали місто із дошкою, з якої неможливо стерти усі тексти, написані раніше. У XX столітті, багато теоретиків продовжували розробляти цю ідею, фокусуючись на ролі містянина, на індивідуальній суб'єктності. Це пов'язувалося з концептом фланера, за яким мешканці стають читачами та авторами міського тексту. Кожен може інтерпретувати і змінювати цей текст на власний розсуд і коригувати його пересуванням у просторі.

Важливий аспект розкривається в праці Юрія Лотмана, який називає місто семі сферою та каже, що воно є семіотичним механізмом, відображенням та генератором культури. Якщо, наприклад, мати на увазі життя у міському просторі, то зрозуміло, що людина постійно читає тексти, слова, вирази, символи, реклами, розклади, різноманітні інструкції, знаки, назви магазинів, політичні слогани, графіті тощо. Вона (людина, особистість, душа) постійно зіштовхується з реальними текстами у повсякденному міському досвіді. Недарма Лотман називав місто «плавильним котлом із безлічі кодів і текстів». Ідеться також про візуальні мови, архітектуру та скульптуру як засіб комунікації, наприклад, пам'ятники, які

теж мають елементи текстів. «An important aspect is revealed in the work of Yuri Lotman, who calls the city a semi-sphere and says that it is a semiotic mechanism, reflection and generator of culture. If, for example, we consider life in the urban space, then it is clear that a person constantly reads texts, words, expressions, symbols, advertisements, timetables, various instructions, signs, store names, political slogans, graffiti, etc. She (person, personality, soul) constantly encounters real texts in everyday urban experience. No wonder Lotman called the city «a melting pot of many codes and texts.» It is also about visual languages, architecture and sculpture as a means of communication, for example, monuments that also have elements of texts» [37, с. 4].

Архітектура різних історичних періодів містить чимало повідомлень, що розповідають історію міста, його мешканців, політики і розвитку. Наприклад, у Києві красномовними є написи на стінах Софійського собору, мурали, що відбивають розвиток міста і самої будівлі. А подивившись на пам'ятник Богдану Хмельницькому, можна дізнатися більше про тогочасну колоніальну залежність українських земель від Москви.

А от Ролан Барт вважав, що замість розмов про метафори потрібно відкрити дослівну, пряму мову міста. У такому випадку для отримання бажаного ефекту варто звернутися до літературних текстів. Вони є ключовою частиною того, що називають міським архівом. Тут важливо сказати про роль письменника у формуванні міської пам'яті – автори у цьому випадку є соціальними гравцями. Вони використовують мультикультурне минуле, щоб створити сучасний культурний діалог [32].

У СРСР міський текст піддався цензурі, жорсткому контролю і маніпуляціям. Утім, пам'ять і історія міста поступово повертаються. Спочатку це робилося повільно, але згодом набрало обертів. Письменники зіграли дуже важливу соціальну роль [43, с. 1].

Конструктивістська парадигма акцентує увагу на ролі соціокультурного фону як ключового контексту утворення смислу. Це відображено у різних моделях міста,

таких як ціннісно-раціональний проект, міфологічний конструкт, ідеологічний проект, віртуальний проект та дизайн-проект іміджу міста. Предмети міського оточення існують як частини життєвого світу містян: вони свідчать, нагадують і вказують на минуле, теперішнє та майбутнє. Один із ключових аспектів структуралістської парадигми – це аналіз семіотики міського середовища, вважаючи його «текстом міста».

Місто, розглянуте як текст, має дві форми. По-перше, історично складений інтегральний образ міста, який відображає його культурно-історичні особливості. Цей образ можна вважати «іконічним», який охоплює не лише об'єкти, а й події та абстрактні поняття, що з ними асоціюються. Наприклад, офіційні зображення міста. По-друге, місто як текст існує у формі численних соціально-семантичних ситуацій – варіацій у сприйнятті міського середовища суб'єктами в цілому та його окремих складових – тексти міських спільнот, формуються у повсякденних практиках життя та взаємодії з міським середовищем. Простір створюється, а не є лише об'єктивною реальністю [15, с. 2].

Підходи до міста можна порівняти із «репрезентацією простору» в літературі – утворенням відображень простору через виробничі відносини і впорядкування цих відносин, та «просторами репрезентації» – формуванням простору через повсякденний досвід проживання. Це може визначатися як «місце» проти «простору». Розуміння міського простору як конфігурації міських контекстів та повсякденних практик, пов'язаних із конкретним середовищем, вимагає від перспективи сприйняття міста переходу від статичних визначень «міста» до роботи з різними методами сприйняття.

Сприйняття міста як тексту підкреслюється у роботі Олега Маркова «Винахід повсякденності», де місто сприймається як текст, де «читачі» розташовані в самому тексті. Міський текст утворюється за допомогою розміщення будинків, системи транспорту, розподілу установ та доступності засобів комунікації. Читання міста

як тексту, запропоноване Мішелем де Серто, виявляється більш продуктивним, ніж плани екологічного переосмислення сучасних міст.

Олдос Хакслі, Джордж Оруел та Рей Бредбері виділяють ключові, перевірені часом функції міста. Поміж загальноприйнятими функціями вони визначають функцію притягання соціальних акторів, драматичного діалогу, перемішування різних культур та функцію матеріалізації та термалізації [40].

Місто – це реальний соціальний простір і складова картини світу. Воно є універсальною культурною константою, що може сприйматися у різних сферах – у політиці, економіці, релігії, етиці тощо. Концепт міста виявляється як втілення культурного коду зі структурними рівнями – інтуїтивним, символічним, дискурсивним. Це відкриває два рівні текстів: текст міського оточення як синтез територіальних і просторових аспектів (семантика та дух міста). Вивчення міста як складного феномена з різними підходами до його розуміння може бути дуже продуктивним для розвитку нових методів дослідження.

Якщо простою мовою то місто в літературі може слугувати кульмінацією емоцій героїв, де їхні внутрішні конфлікти відбиваються у безладі вулиць і архітектурі. Може бути сценою романтичних зустрічей або розставань, де атмосфера міста відображає стан героїв. Місто як текст в літературі також може слугувати метою подорожей та досліджень, де кожний куток вулиці має свою історію, яку герої розкривають. Це може бути місцем зустрічі різних культур і традицій, що взаємодіють та збагачують одна одну. Місто в сучасній, повсякденній літературі, без сумніву, є живим текстом, де кожен будинок, кожне перехрестя і кожен житель вносять свої унікальні відтінки у загальний образ. Від великих світових мегаполісів до маленьких провінційних містечок, міста у літературі створюють незабутні образи та розкривають важливі теми, що стосуються нашого життя, стосунків і існування.

Висновки до розділу 1

Очевидно, що ці теми в основному зосереджені на літературі та її взаємодії з суспільством. Перша тема розглядає проблематику антиутопії в сучасній літературі, зокрема, стикається з проблемами відображення сучасних проблем у фікційних антиутопічних світах. Друга тема досліджує сам процес створення антиутопії, засоби його моделювання, що включає в себе концепції, технології та механізми формування таких світів. Нарешті, третя тема стверджує, що місто саме як текст у літературі може бути інтерпретованим, аналізованим та розглянутим як складна система з різними шарами значень. Всі три теми вказують на важливість літературного слова у формуванні та розумінні сучасної культури. Література, особливо антиутопія та відображення міста, не лише розповідає про наш світ, але і дає можливість критично осмислити його та змінити. Таким чином, ці теми узгоджуються у важливому аспекті: розкривають вплив літератури на розуміння суспільства та його можливого майбутнього.

Третя тема: Місто як текст у літературі, може відобразити антиутопічні реалії, створюючи художній світ, де сучасні проблеми суспільства існують у вигляді утопій або дистопій. Це дає можливість розглядати місто як символічний образ, використовуючи його для відтворення або попередження про можливі негативні перспективи суспільства. Взаємодія літературних антиутопічних міст та проблем жанру антиутопії в сучасній літературі засвідчує важливість художнього світу у формуванні критичного мислення та відображенні сучасних реалій, що водночас може бути джерелом натхнення для обговорення можливих шляхів виправлення проблем.

Якщо порівнювати ці теми між собою, то можна дійти висновку, що наприклад, у першій темі під назвою: Проблеми жанру антиутопії в сучасній літературі, спільне базується на фокусуванні щодо проблем, які виникають у жанрі антиутопії та як цей жанр відображає сучасні суспільні проблеми. А от відмінне

зосереджується на критиці жанру, його обмеженнях та можливих прогалинах у відображенні сучасності.

У другій темі: Художній світ антиутопії та засоби його моделювання, спільне значення розглядає створення художнього світу антиутопії, методи, засоби та концепції моделювання таких світів. А от відмінне фокусується на процесі створення самого світу, а не на критиці жанру чи його проблемах у сучасній літературі.

Третя тема: Місто як текст в літературі, за спільними фактами розглядає місто як символічний образ у літературі, може використовуватися для відображення сучасних реалій. А за відмінними, фокусується на використанні міста як тексту у літературі, а не на конкретних аспектах жанру антиутопії чи його моделювання.

Таким чином, усі три теми мають спільне уявлення про літературу як засіб відображення сучасних реалій та можливих проблем суспільства. Вони різняться у своїх акцентах: одна акцентується на критиці жанру, інша на процесі створення світу, а третя на використанні символічних образів у літературі.

Щоб дійти висновку та правильно обґрунтувати свої думки мені допомогли такі дослідження з цих трьох тем: 1) аналіз відгуків читачів та критиків на сучасні антиутопічні твори, книги, щоб з'ясувати, які проблеми або обмеження частіше виникають; 2) дослідження елементів антиутопійного світу через аналіз конкретних творів, виявлення типових елементів, що формують антиутопію; 3) вивчення структури та символіки міста у літературі, з'ясування, які аспекти міста використовуються для передачі певних ідей або тем.

Мої дослідження включали аналіз літературних творів, опитування читачів, вивчення критиків та здійснення порівняльних аналізів для кращого розуміння антиутопійних тенденцій та використання символіки у літературі.

Завдяки поглибленню у ці теми я вивчила проблеми жанру антиутопії та художнього світу антиутопії, що допомогло мені більше зрозуміти, які теми та проблеми можуть відображатися в сучасних творах. Вивчення міста як тексту у

літературі допомогло мені розширити спроможність аналізувати символіку та поглибити сприйняття художнього змісту. А розгляд тем про антиутопію підштовхнув мене критично оцінювати та аналізувати літературні твори, поглиблювати розуміння сучасних проблем і сприяти розвитку критичного мислення.

Ці теми про антиутопію, художній світ та місто у літературі надають можливість глибше пізнати сучасну літературу та її взаємодію з суспільством. Вивчення антиутопійних тенденцій дозволяє більше розуміти проблеми жанру, аналізуючи їх віддзеркалення у сучасних творах. Дослідження художнього світу антиутопії сприяє глибшому аналізу та розумінню способів створення цих світів у літературі. Аналіз міста як тексту дає можливість розширити розуміння символіки та її впливу на сприйняття художніх творів.

РОЗДІЛ 2

ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МІСТА МАЙБУТНЬОГО В АНТИУТОПІЯХ XX СТОЛІТТЯ

2.1. Образ міста в романі Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ»

Книга «Прекрасний новий світ» була задумана як «дурна утопія», сатиричний роман про майбутнє. Політична структура такого «раю» представлена як жорстка кастова ієрархія, стабільність якої утримується верхівкою за допомогою транквілізаторів. Економічна структура роману передбачала відсутність приватної власності.

У романі відсутнє приватне життя, родина втрачена, а штучне розмноження стало нормою. Людей перетворено на тварин та програмовані для функцій у державі-мурашнику. Основна тема твору полягає у відображенні універсального механізму світової держави, де гасло «Спільність. Ідентичність. Стабільність» правляче. Назва роману позичена з шекспірівської драми «Буря», де Міранда, побувавши на чарівному острові, вигукує: «О, прекрасний Новий Світ, в якому є такі люди!». Та Хакслі, використовуючи ці слова, вкладає в них іронію, оскільки відтворений світ – далеко не прекрасний, а скоріше все інше [24, с. 10].

Англійський письменник Олдос Хакслі став одним з перших, хто поставив питання плати за своє щасливе життя. У світі, який зображує Хакслі, для благополуччя необхідно усунути всі мислимі неприємності – соціальну несправедливість, війни, бідність, заздрість і ревності, нещасну любов, хвороби, драми батьків і дітей, старість і страх смерті, творчість і мистецтво. Натомість же доведеться відмовитися від «сущої дрібниці» – свободи: свободи бути собою, свободи вибору, свободи любити, свободи творчої, соціальної та інтелектуальної діяльності. Хакслі змальовує суспільство, основною ідеєю якого є задоволення людських потреб, передусім фізичних, такий собі «споживацький рай». Секрет

щастя доволі простий – виховання тіла та мозку має на меті прищепити людям любов до їх «невідворотної соціальної долі». Описи житла, як простору, де сконцентрована духовна атмосфера та родинні цінності, – відсутні.

В державі, яку створив Хакслі, править технократія. Після жорстокої і кровопролитної дев'ятирічної війни нового і старого світів настала Ера Форда. Письменник не випадково присвоїв своєму світу ім'я знаменитого американського інженера, засновника «Ford Motor Company» – Генрі Форда. Багатьом відомий тим, що він вперше став використовувати промисловий конвеєр для потокового виробництва автомобілів. Крім того, його успіхи в економічній сфері дали життя такому непростому політ економічному напрямку, як Фордизм. У світі Хакслі літочислення ведеться з року випуску моделі автомобіля «Форд Т». Існує і шанобливе звертання, «його фордейшество», і лайка – «форд з ним», «форд його знає». Форд – ось ім'я Бога цієї утопії. Не випадково, що після війни в церквах христів відпиляли верхівку, так щоб вийшла буква «Т». Хреститися прийнято також «т-образно» [14].

Майбутнє – місце, де все живе під заборонаю. У майбутньому все створюється штучно, і люди більше не живородні. Вірніше, така можливість залишається, але суворо заборонена. Запліднені штучним способом яйцеклітини вирощують в спеціальних інкубаторах. Цей процес називається «ектогенез». Раніше технологію, винайдену якимись Пфйтцнером і Кавагучі, було неможливо застосувати, адже заважали норми моралі і релігії, зокрема в книзі йдеться про християнські заборони. Але тепер жодних стримуючих обставин немає, людей виробляють згідно з планом: скільки особин того чи іншого типу необхідно суспільству в даний момент, стільки і творять. Крім того, існують п'ять різних каст: альфи, бети, гами, дельти і Епсілон. У цій класифікації альфи – це люди першого сорту, працівники розумової праці, а Епсілон – люди нижчої касты, здатні лише до одноманітного фізичної праці. У кожного класу є своя уніформа: альфа ходять в сірому, бета – в червоному, гамма – в зеленому, дельта – в хакі, а Епсілон – в чорному. Таким

чином, для суспільства майбутнього потрібна програма, потрібен план, але ніяк не індивідуальності. Це підтверджують головні ідеї, представлені в утопії.

У романі-антиутопії «Прекрасний новий світ» Хакслі все, що було досягнуто до Форда (нового Бога) – перекреслено. Цього не існує. Людині немає потреби знати помилки минулого, щоб будувати утопію. Також, слова «мати», «батько» стали синонімами нецензурні: «Господь наш Фрейд (Форд) перший розкрив згубні небезпеки сімейного життя...». «Our Lord Freud (Ford) was the first to reveal the pernicious dangers of family life...» Саме сім'я, саме близьке оточення формує людину як особистість. Але її більше немає, тому мета досягнута і є клони. У романі-антиутопії «Прекрасний новий світ» О. Хакслі: «Цю ціну нам доводиться платити за стабільність. Довелося вибирати між щастям і тим, що називали колись високим мистецтвом. Ми пожертвували високим мистецтвом. Ми науку тримаємо в шорах. Звичайно, істина від цього страждає. Але щастя процвітає. А дарма нічого не дається. За щастя доводиться платити». «This is the price we have to pay for stability. I had to choose between happiness and what was once called high art. We sacrificed high art. We keep science in the dark. Of course, the truth suffers from this. But happiness flourishes. And nothing is given for nothing. You have to pay for happiness». Шлях утопії Хакслі такий, що суспільство буде насильно щасливо, але не дізнається про це. Їх «щастя в пробірці» є непорушним [20].

Отже, прикладом системи управління, схожої на описану модель Хакслі, може слугувати КНДР. Згідно з їхньою новою конституцією, країна визначає себе як соціалістична, що забезпечує інтереси всього корейського народу. Тут існують суворі кримінальні покарання, а одна з основних функцій системи полягає в захисті влади режиму. Однак через обмежену доступність інформації щодо внутрішніх подій, правдивість інформації про рівність перед законом у корейському суспільстві стає під сумнівом. Така країна, відома своєю жорстокістю у сфері прав людини, систематично затримує без суду тисячі дисидентів. Згідно з звітами

Державного департаменту США про порушення прав людини, уряд КНДР часто карає родину злочинця разом із самим злочинцем.

А для світу Форда (Хакслі) примус – це кастова біологічна система – якщо людині на замовлення з підприємства судилося народитися не «альфою» а «епсілоном», то його спотворюють на етапі інкубації (основна маса людей для виробничих потреб інкубується і клонується на пренатальному етапі). При цьому людина народжується зі зниженими розумовими і фізичними здібностями, і суспільство вимагає від нього постійного прийому наркотиків для коригування поведінки.

Роман «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі представляє уявлення про ідеальне суспільство майбутнього, де місто стає важливим елементом структури, впливаючи на життя й почуття його мешканців. Місто в романі описується як сучасна утопія, з величезними будівлями та високотехнологічною інфраструктурою. Це створює враження ідеального місця, але за цією зовнішністю ховається темний бік контролю та обмежень. Культура в місті роману визначається не лише розвагами, а й контрольованим мистецтвом. Мистецтво служить засобом підтримки стабільності та сприяє формуванню певного іміджу, який відповідає ідеалам влади. Використання передових технологій управління та контролю створює враження ідеальності. Проте, етичні аспекти використання технологій породжують запитання щодо свободи та приватності мешканців.

Образ міста в романі має суттєвий вплив на психологію персонажів. Вони адаптуються до створеного ідеалу, але водночас відчують внутрішній конфлікт між очікуваннями суспільства та своїми особистими бажаннями. Імідж міста в «Прекрасному новому світі» є складною сумішшю ідеалізації та контролю. Це місто не тільки служить сценою для розвитку подій у романі, але й стає символом взаємовідносин між індивідом і суспільством. Його імідж створює тло для розгортання теми контролю, свободи та етики, що робить цей роман не лише науково-фантастичним, але й глибоко філософським твором. Імідж створює

внутрішній конфлікт, коли мешканці починають усвідомлювати ціну ідеальності та втрати індивідуальності. Хакслі уявляє місто як місце, де кожен аспект життя контролюється: від розваг і відпочинку до роботи та суспільних стосунків. Люди живуть у стабільності, але за ціною втрати індивідуальності та свободи вибору. Імідж міста у цьому контексті символізує перевагу колективізму над індивідуалізмом.

З одного боку, місто представлене як високотехнологічне і благоустроєне, з добре організованими розвагами та послугами для мешканців. З іншого боку, ця ідеальна картинка приховує темні сторони суспільства: поверхневність, відсутність емоційної глибини, втрату людської природи. Основні риси міста у романі можна розглядати як алегорію на проблеми колективізму та диктатури, де контроль ізоляції від власних почуттів та думок є найважливішими аспектами.

Образ міста у романі відтворює ідею ідеального суспільства, але таке ідеальне суспільство виявляється віддаленим від реальності. За маскою благоустрою ховається система контролю, що підтримується штучною реальністю та ілюзією щастя. Місто створює видимість гармонії, але за ціною загального підпорядкування індивіда волі системи. Такий імідж міста активно підкреслює конфлікт між ідеалами громадської стабільності та свободою особистості. Він спонукає читача до роздумів про цінність індивідуальності в умовах колективної гармонії та про ціну, яку ми платимо за підтримку ідеального образу майбутнього.

У «Прекрасному новому світі» є кілька цікавих фактів, пов'язаних з образом міста:

1. Бравурне представлення майбутнього: Місто у романі втілює ідею ідеального суспільства, де кожен аспект життя контролюється та оптимізується. Опис міста надає враження величезної доктрини забезпечення комфорту та розваг для кожного мешканця.

2. Відсутність індивідуальності: місто у романі відображає колективізм та відсутність унікальності. Люди у цьому суспільстві не мають можливості вільно

виражати себе, або відхилятися від загальних норм, що сприяє втраті індивідуальності.

3. Технологічний прогрес: місто в романі представлене як високотехнологічне, з численними винаходами та розвагами, які регулюють емоції та сприйняття життя мешканців.

4. Контроль та маніпуляція: місто у романі символізує систему контролю та маніпуляції, що підтримує порядок і владу. Воно показує, як технологія та соціальна інженерія використовуються для формування і утримання громадського порядку.

5. Критика конформізму: образ міста в романі відображає критику конформізму та загальної прийнятності, де індивідуальність зникає на користь колективних норм.

Ці факти спільно створюють враження ідеального, але одночасно загрозливого міста, де імідж виступає як маска, за якою ховається система, що контролює кожен аспект життя людей [41].

У романі «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі не згадується жодне конкретне місто у звичайному розумінні цього слова. Замість цього, автор створює майбутнє суспільство, яке функціонує на рівні глобальної системи. Дія роману відбувається у світі, де національні кордони та конкретні міста мають менш значуще значення, оскільки головним є світовий порядок та система контролю. Замість цього, увесь світ у романі організований за принципами контролю та споживацької культури, але конкретні локації не розкриваються в історії. Хакслі фокусується на ідеях, концепціях та соціальних системах, які переважають у цьому майбутньому світі, а не на конкретних географічних місцях [18].

«Прекрасний новий світ» найнеймовірніший з точки зору політики: тоталітарні режими не існують довго, та й пропаганда тоталітарної ідеології себе дискредитувала після Гітлера, а от суспільство, де по-своєму гарантовано щасливий кожен, може наступити легко і непомітно. Треба тільки довести

демократичні інститути до повної деградації і максимального зловживання владою тими, хто закріпить свою владу на біологічному рівні за допомогою не прямої спадщини, але справжнього розшарування видів.

«Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі втілює уявлення про ідеальне суспільство, змальовуючи майбутнє, де місто виступає символом колективізму, технократії та загального контролю. Імідж міста у цьому творі є складною палітрою ідеалізму, що прикрашений на поверхні, але відступає від реальності через панування штучної гармонії.

Візія міста у «Прекрасному новому світі» є метою само проектування та соціальної інженерії. Воно стає місцем, де домінує технологія, влада та контроль над індивідом, підсилюючи враження ідеальної гармонії, але за ціною втрати людської природи. Місто у цьому світі є символом колективного підпорядкування, де індивідуальність зникає на користь загальних норм та цінностей, встановлених системою.

Хоча місто в романі не має конкретної локації, його образ відображає віртуальну реальність, де ідеальність відокремлена від емоційної глибини та індивідуальної свободи. Ця ідеальна картинка приховує темні сторони контролю та втрати людської сутності. Місто в романі символізує руйнування людської ідентичності через домінування штучних цінностей та підпорядкованість індивіда системі.

Загальний образ міста в романі «Прекрасний новий світ» стає символом того, як прагнення до ідеальності та контролю може призвести до втрати людської ідентичності. У «Прекрасному новому світі» міста стають символом організованого суспільства, де кожен аспект життя контролюється. Міста є елементами системи, яка прагне до стабільності, зручності та конформізму. Архітектура, технології та розташування міст можуть відображати цю владу та контроль, створюючи враження ідеальної спільноти. Міста у романі можуть бути символами соціальної інженерії, де людей виховують та програмують для певних

ролей та умов. Вони можуть також віддзеркалювати відсутність індивідуальності та креативності, оскільки кожен аспект міста досконало підкоряється уніфікованому порядку.

2.2. Зображення Лондона в романі Джорджа Оруела «1984»

Джордж Оруелл (1903-1950) займає особливе місце серед письменників, ставши відомим у всьому світі. У 1984 році ЮНЕСКО оголосило його роком роману.

Роман «1984», опублікований у липні 1949 року, викликав різні відгуки від захоплення до відкидання. Автора особливо турбувало нерозуміння справжньої мети твору критиками. Ідея подібного роману виникла у Оруелла ще в 1943 році під час Другої світової війни, і початково він називав його «Останній чоловік у Європі».

У романі «1984» Оруелл обирає форму непрямого монологу, яка дозволяє читачеві відчувати віртуальний фантастичний світ «зсередини», у всій складності відносин, схожих на реальність. Це створює ефект комп'ютерної гри, подібний до вражень від фільму «Матриця»: світ, утворений свідомістю суб'єкта і системою упорядкованих свідомостей, сприймається як єдиний і реальний.

Антиутопічне суспільство в романі «1984» викликає асоціації з радянським суспільством за часів Сталіна. Там існує «міністерство правди», яке маніпулює історією, змушуючи громадян вірити викривленій реальності. Через щоденні пропагандистські акції та маніпуляції населення утримується у страху.

Роман розкриває світ, поділений на держави, що ведуть війну за владу і втримують своїх громадян у відділенні від інших. Їхні відносини побудовані на протистоянні й ворожнечі, що підтримують страх у населення. Війна служить для повного контролю всередині країни, а не тільки для влади над іншими територіями.

Щодо сюжету, Океанія з центром у Лондоні охоплює Велику Британію, Північну і Південну Америки та становить один із трьох світових блоків поруч з

ворожими Євразією та Астазією. Це поліцейське суспільство, яке віддане принципам Ангсоцу (англійського соціалізму), де все під контролем влади – праця, особисте життя, вільний час громадян, їхні дії й навіть думки.

У цій системі головний герой, Уїнстон Сміт, під сорок, був лише непомітним кружечком в механізмі пригнічення. Живши в невеликій квартирі, Уїнстон спостерігав за кожним кроком через двосторонній телеекран. Одного дня вирішив вести таємний щоденник, обравши місце, недоступне для обліку телеекраном. Проте одна фраза, «Геть Старшого Брата!», несподівано з'явилася в його записах, що викликало страх перед виявленням їхнього щоденника. Наступного дня на роботі Уїнстон старанно виконував завдання – переписував минулі події так, як потрібно владі в той момент. Це означало, що партія визначала минуле. І якщо це не відповідало її потребам, то факти змінювалися відповідно.

Головний герой – слабка фізично, але має внутрішній бій, бажання вільності, сильну пам'ять, не бажаючи забути. Оруелл вважав, що тоталітарний режим буде тривалим, лише коли позбавлять людей мрій, спогадів, звичайної мови і знищать їхню гідність. В умовах, які створив він, відчайдушна та голодна істота легко підкорювалася. Він довів, що свободна особистість – це поняття, яке може змінитися, якщо людину постійно мучити, зводячи її до скорінченої істоти, що лише молиться припинити фізичний біль [3, с. 32].

Основна сутність жорстокості системи полягала в тому, що вона вимагала від людини нездійснених вимог, розглядаючи катування як тест: якщо ви витримаєте, ви залишитеся людиною, якщо ні – вас вважатимуть зрадником. Оруелл, як гуманіст, намагався відновити гідність людини, яка не могла стати відповідною до жорстоких стандартів. Таким чином, він першим почав критикувати не слабкість жертви, а жорстокість самого катування.

Також, в романі Оруелла присутня цікава концепція влади. Деякі критики відзначали, що Оруелл показав в людях нестримне прагнення до влади та демонстрував, як влада надає задоволення лише через впізнання можливостей

реалізації потенціалу. Ця ідея виникала з розуміння Оруеллом специфіки ХХ століття та його історичного контексту. Він стверджував, що боротьба за владу відбувається серед представників середнього класу, коли нижчі класи турбуються лише про щоденне виживання, а верхні вже мають владу. Влада в цьому світі колективна, представленням її є Великий Брат, а інтереси еліти ставилися вище особистих для збереження статусу.

Держава в романі Оруелла руйнує особистість, перетворює людину різними, навіть неможливими методами. Це відображення відбувається в гіперболізованій формі: вартість тут мають лише верхи, а найвищу – Великий Брат, за ним – члени внутрішньої партії, після них – інші члени партії, а саме карателі, наглядачі та працівники Міністерства Любові. Потім йдуть «пролетарі», які забезпечують суспільство, але живуть у бідності та ігноруванні, індоктриновані масовими розвагами. Основний зміст роману полягає у розкритті історії кохання, що зникає: кохання Уїнстона і Джулії, яке переросло у протест, а потім знищено через тортури, що зробили його безлюдним.

Роман Джорджа Оруелла – це книга-боротьба за людську особистість, за її права, за гідність, за свободу. Це сильне, емоційне прагнення до свободи. На відміну від аристократичного, стриманого Хакслі, письменник Оруелл, який служив в Бірмі і під час громадянської війни в Іспанії воював за республіканців, не може не переживати за свого героя, адже герой – символ хоч і безуспішної, але боротьби з несвободою. Хоча письменник симпатизував комуністам, але тоталітарна влада викликала в ньому огиду.

Антиутопічне суспільство, яке представлено у романі «1984» Дж. Оруелла, має багато спільних рис з радянським суспільством за часів Сталіна. У цьому «новому світі», в Океанії, існує «Міністерство Правди» – це основний інструмент політичної лінії, де одну частину минулого зберігають, іншу фальсифікують, а третю знищують. Міністерство Достатку відповідає за економіку (розуміючи, що плани завжди перевиконуються), а Міністерство Світу – за військові справи. Проте

найбільш жахливе – Міністерство Любові: це безвіконна будівля, оточена кілометрами колючого дроту, де відбувається пригнічення та катування, яке призводить до ламання людської волі [39, с. 3].

Над усіма міністерствами варто Великий Брат – лідер Океанії і єдиної партії Ангсоцу. Невідомо, чи справжня він особистість чи є лише образом, створеним пропагандою. У романі він зустрічається тільки як зображення з плакатів: чоловік, сорок п'ять років, з пишними чорними вусами. В його образі неважко вгадати Сталіна.

У місті Лондон, яке створено у романі, відбувається обстріл, люди гинуть, проте ворога спостерігають лише через екрани. Його ім'я – Еммануель Голдстейн. Це зрадник Океанії, ворог Великого Брата і лідер ворожої держави Євразії: «Висохле єврейське обличчя, легке сиве волосся, невеличка борідка, розумне, але водночас дещо неприємне; довгий гострий ніс з окулярами, що сповзали майже на самий кінець». «Withered Jewish face, light gray hair, small beard, intelligent, but at the same time somewhat disagreeable; a long, sharp nose with glasses that slid almost to the end». Зображення Голдстейна має відтінок Лева Троцького. Таким чином, автор відтворює історичну боротьбу між Троцьким і Сталіним. [20, с. 5].

Оруелл викрив особливу філософію тоталітарного устрою – двозначність, введучи спеціальний юридичний термін – «думко-злочин» та його мовний варіант – новояз. У романі він увів додатковий есе «Про новояз», де розкриває базові принципи цієї мови. Новояз відтворює англійську, зменшуючи словник та спрощуючи граматичні правила. Головна мета цієї мови - виключити слова чи вирази, які описують свободу, революцію, або будь-який опозиційний мислення.

Двозначність привела головного героя, Вінстона Сміта, до висновку: «Свобода – це змога сказати, що дві плюс дві – чотири. Якщо це дозволено». «Freedom is the ability to say that two plus two equals four. If it is allowed». Жителі світу 1984 не мають історії, яку можна переписати, або об'єктивної реальності, залишається тільки здоровий глузд. Таким чином, Оруелл у романі демонструє нездійсненність

припущення, що демократія може існувати в суспільстві, що готується до ядерної війни, а робить це уявно та переконливо [27, с. 15].

Зображення Лондона в «1984» Джорджа Оруела створює дуже вражаючий образ міста, яке піддане тотальному контролю та репресіям. Опис будівель Міністерства Правди та інших структур в Лондоні, які відображають владу та стриманість. Опис вулиць, бруківки і товщини стін, які створюють відчуття утиску та обмеженості. Реалістичний опис міського простору вказує на звужені можливості для індивідуальності. Зображення телеекранів та камер спостереження, які заповнюють кожен куток Лондона створює враження постійного контролю та відсутності приватності. Опис атмосфери страху, яка пронизує кожен куточок міста. Відчуття загрози та можливості покарання завжди присутні.

Зображення Лондона в романі «1984» Джорджа Оруела є вражаючим та важливим аспектом, який допомагає підсилити глибокий зміст твору. Місто, як сцена подій, стає символом тоталітарного режиму, де кожен камінчик бруківки і кожен куток вулиці витончено вибудовані, але це будівництво не просто архітектурне – це символ контролю і підкорення. Лондон в «1984» відбиває тему безжальності та безперервного контролю, що є основними елементами тоталітарного суспільства, що пропонує Джордж Оруел. Місто стає метафорою для загальної підданості та втрати особистої свободи, виражаючи не тільки фізичний пейзаж, але й духовний стан суспільства, що виживає під тліючим оком влади.

Після аналізу цього твору стає очевидним, що автор, зображаючи конкретну політичну систему, був свого роду новатором. Інноваційність Оруелла полягала не лише в відмові від великих традицій, але й у відмежуванні від сучасності, яка стала плідним джерелом для створення антиутопійних настроїв; для сатиричного осмислення обрав гротеск.

Тому не дивно, що цей твір став настільки відомим. Він відкрив очі світу на реальну загрозу, яку становила для людства більшовицька держава-потвора. Благодаря йому Європа і весь світ стали більш обережними. Сам знаменитий

англійський письменник Дж. Уейн у свій час зауважив: «Не можна сказати, що два романи – «1984» Оруелла та «Ніч ополудні» Кестлера – зупинили прихід тоталітаризму в Європу, але вони відіграли величезну роль у цьому процесі» [19]. Без сумніву, Джорджу Оруеллу належить велика заслуга в тому, що Європа змогла врятуватися від страхітливого тоталітаризму.

2.3. Мегалопіс в романі Рейя Бредбері «451 градус по Фаренгейту»

«451 градус за Фаренгейтом» – це науково-фантастичний роман, написаний американським письменником Реєм Бредбері. Виданий у 1953 році, цей твір став одним із найвизначніших у літературі доби ХХ століття та залишається актуальним й сьогодні.

На написання роману Рейя Бредбері надихнули кадри нацистської кінохроніки, в яких демонструвалося спалення книг тих авторів, чия творчість суперечило націонал-соціалістичної ідеології. За його зізнанням, спалювання Гітлером книг зробило на нього такий же сильний вплив, як і знищення ні в чому не винних людей в концтаборах. Сенса назви напряду пов'язаний з книгами, оскільки 451 градус за Фаренгейтом – це саме та температура, при якій відбувається займання та горіння паперу [44, с. 26].

Сюжет роману розгортається у майбутньому суспільстві, де книги заборонені й спалюються, а цензура панує над інформацією. Головний герой, пожежник на ім'я Гай Монтаг, має завдання знищувати будь-які видання, які руйнують ідеологію правлячого режиму. У цьому романі розповідається про важкі відкриття особистості у тоталітарному суспільстві, до якого також належав пожежник Монтег. Його дивувало те, що він потайно забирав книги з будинків, призначених для повного знищення. Страшний подіями став відмовництво власниці будівлі і бібліотеки покинути улюблені книги, що спричинило її загибель у пожежі.

Сюжет розгортається в тоталітарній державі, де книги вважаються найбільшим злом, а люди, що читають, — загрозою. Будь-яке відхилення від

загальноприйнятого мислення чи самостійна думка робить особу небезпечною для режиму і вразливою перед карними пожежниками. Вони спалюють будинки, де виявляють книги, а їх власників засилають у місця для «виправлення».

Світ, що описується у цій книзі, схожий на наш сучасний світ. Деталі, які прориваються через описи, узгоджуються з тим, що ми бачимо щодня: поверховість, нав'язлива реклама, зацикленість на брендах і життя без роздумів. Немає часу на думки, відчуття або спілкування. Таке товариство не цікавиться цим. У свідомості людей заповнено тільки вульгарний контент. Вони мало пам'ятають і потребують ще менше.

Роман «451 градус за Фаренгейтом» висвітлює теми цензури, влади, важливості знань та вільного слова. Він спонукає читачів до задумів над сутністю інформації, її важливості для суспільства та безпеки, яку несе цензура.

Роман «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері відтворює мегаполіс майбутнього, де книги заборонені, а пожежники не гасять пожежі, а руйнують будинки зі зброєю в руках, щоб знищити книги. Мегаполіс у цьому романі відображає певну дезілюзію та контрольоване спільнотою управління. Мегаполіс описується як суворий та бездушний. Люди живуть у нездатності до самовираження та відсутності свободи. Тут панує страх перед виразом власних думок і відсутність індивідуальності.

Однією з ключових подій є взаємодія пожежників з головним героєм, Монтагом. Опис життя тут зосереджується на рутині, пануванні маніпуляції та відсутності емоційної згуртованості. Люди відчужені один від одного, а їхні відносини поверхневі та безідейні. У світі цього мегаполісу пожежники не гасять пожежі, а руйнують будинки, де зберігаються книги. Це створює атмосферу страху та репресії щодо будь-якої форми самовираження та критичного мислення. Цензура стає інструментом контролю над ідеями та свободою інформації. Головний герой, Монтаг, переживає внутрішню трансформацію, коли він визнає безглуздість цього режиму і бореться за відновлення права на читання та думку.

Його подорож у світ книг стає символом відкриття істиною та втратою вибору у мегаполісі.

Роман передає метафору сучасного суспільства через мегаполіс майбутнього, висвітлюючи проблеми цензури, контролю та втрати людської індивідуальності.

У романі Рейя Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» мегаполіс стає не лише місцем подій, а й символом панівного та пригніченого суспільства майбутнього. Цей мегаполіс змальовується як бездушне та панівне середовище, де влада цензури та відсутність свободи індивідуального вибору перетворили суспільство.

Один з ключових аспектів цього мегаполісу – це передові технології, які диктують спосіб життя громадян. Розгляд можливостей, які відкривають технології, а також їхній негативний вплив на відносини та індивідуальність. Мегаполіс представлений як місце, де влада пропаганди та реклами має надзвичайно великий вплив на усвідомлення громадян.

У мегаполісі Бредбері описує систему управління та політичну структуру, що контролює суспільство. Роман відображає відсутність справжніх відносин та співчуття між людьми. Розгляд можливостей розбудови соціальних зв'язків та їх впливу на індивіда у такому утопічному суспільстві. Уявлення про мегаполіс включає його вплив на природу та екологічну рівновагу. Розгляд можливостей, як це суспільство обходиться з природними ресурсами та як це впливає на якість життя. Мегаполіс виступає як символ суспільства, в якому царює цензура та відсутність інтелектуальної свободи. Це місто відображає загальний дух бездумності та контролю, де цінності та інтелектуальність піддаються системі знищення й контролю.

Використання технологій у мегаполісі також показує залежність та вплив влади на масове суспільство. Сучасні засоби масової інформації та технології використовуються для маніпуляції мас та заборони доступу до інформації, що сприяє втраті критичного мислення та свободи вибору.

Мегаполіс у романі є метафорою бездумності й підконтрольності, а також підсилює основну тему твору – важливість збереження знань, свободи думки та відстоювання інтелектуальних цінностей у суспільстві. Мегаполіс у «451 градус за Фаренгейтом» є не лише місцем дії, але й фоном для аналізу міжособистісних відносин та соціальних зв'язків.

У цьому місті, де цензура та відсутність інтелектуальної свободи переважають, взаємодія між людьми майже втрачається. Глибоке почуття та емоції між персонажами затушовані або втрачені через контрольовану інформацію та загальний бездуховний клімат. У світі, де доступ до інформації та вільне вираження власної думки обмежені, люди втрачають свою ідентичність, стаючи лише шаблонами або маріонетками влади.

В романі добре наведені цитати, які описують головну роль мегаполіса в «451 градус за Фаренгейтом», наприклад: «Весь світ мій, але я ніколи не бачив його. Я живився великими, пустими коробками з нічим всередині. Будинки, які стояли, як ударені снігопадом картонні коробки, вулиці, здавалося, втрачали свій власний колір під тиском швидкої життєвої рутини. Люди рушилися вперед, але майже ніколи не поглядали один на одного. Будинки та вулиці тимчасово перетворювалися на коридори, шляхи, які простягалися до неіснуючого місця.» «The whole world is mine, but I have never seen it. I fed on big, empty boxes with nothing inside. The houses, which stood like cardboard boxes hit by the snowfall, the streets seemed to lose their own color under the pressure of the fast routine of life. People moved forward, but almost never looked at each other. Houses and streets temporarily turned into corridors, paths that stretched to a non-existent place». Цитата головного герою твору відображає його відчуття відокремленості від світу навколо. Він живе у великому місті, але відчуває його віддаленість та пустоту. Мегаполіс представлений як місце, де люди існують, але не живуть повноцінним життям, відчуваючи себе у великих, порожніх структурах, що не мають глибини та значення [17, с. 9].

«Це місто – центральний вулкан всесвітньої бездумності. Хочеш бачити струмок реальності? Подивися навколо. Це біг під дощем, але ніхто не миється, не розуміє сенс життя. Всі поспішають, але ніхто не йде нікуди. І ця беззмістовна вимушеність є їхнім щоденним вечірнім чаєм». «This city is the central volcano of global thoughtlessness. Do you want to see the stream of reality? Look around. It is a run in the rain, but no one washes himself, does not understand the meaning of life. Everyone is in a hurry, but no one is going anywhere. And this meaningless compulsion is their daily evening tea» [11, с. 5]. Автор порівнює мегаполіс з вулканом бездумності, де люди втрачають свої емоції та здатність до самовираження. Місто заселене людьми, які прагнуть, але не досягають справжнього життя. Тут панує безжиттєва рутинність, де навіть відчуття реальності виглядає недоступним.

«Тут усе звільняється, але нічого не звільняється насправді. Це місто замкнених думок, місто, де всі ходять у колах, очікуючи на щось, що не станеться. Тіні пересуваються, вулиці віддзеркалюють власний безбарвний пейзаж, але ніхто не зупиняється, щоб подивитися на них. У цьому місті думки загублені серед галасу безмежного віртуального світу». «Everything is freed here, but nothing is really freed. It is a city of closed minds, a city where everyone is walking in circles, waiting for something that will not happen. The shadows move, the streets reflect their own colorless landscape, but no one stops to look at them. In this city, thoughts are lost amid the noise of a limitless virtual world». У цій цитаті автор висловлює безплідність та відчуття зачиненості мегаполісу. Люди, хоч і живуть у великому місті, у певному розумінні, заточені у власній віртуальній тюрмі. Вони відсторонені від реальності, захоплені очікуванням подій, які, можливо, ніколи не настануть [8, с. 42].

Ці слова передають відчуття відокремленості, безжиттєвості та відсутності емоційного зв'язку між жителями мегаполісу, вони підкреслюють безжальність рутини та бездумності, яка владне над цим світом. Вони демонструють, як мегаполіс у романі втрачає глибину, стає символом безжиттєвості, нудьги та

відсутності зв'язку між людьми, підсилюючи загальну тему роботи про загублення людської ідентичності та бездумності суспільства.

У своєму романі «451 градус за Фаренгейтом», Рей Бредбері представляє читачам вигаданий мегаполіс майбутнього, який стає метафорою суспільства, поглинутого цензурою, контролем і втратою індивідуальності. У цьому виступі ми розглянемо ключові аспекти образу мегаполісу, його вплив на сюжет та персонажів, а також його символічне значення в контексті сучасних суспільних проблем.

Твір має глибокий вплив на сучасну літературу й суспільство, підкреслюючи актуальність тем, що порушуються у романі, у сучасних реаліях. Його значення полягає у поширенні свідомості про важливість свободи слова та доступу до знань.

Мегаполіс у романі «451 градус за Фаренгейтом» Рейя Бредбері виступає не лише як проста локація, але як символ суспільства, що втратило свою індивідуальність та свободу. Мегаполіс, описаний Бредбері, вражає безжальним контролем та стерильністю. Він втрачає емоційну зв'язаність індивідів, змушуючи їх пристосовуватися до безособливої рутини, де вираження своїх думок і почуттів небезпечно. Місто, як центральна точка дії, стає метафорою безжиттєвості та бездумності сучасного суспільства, де доступ до інформації та свободи вираження обмежений, а культурні цінності втрачаються [4, с. 40].

Цей роман залишається одним із найвпливовіших та запам'ятовуваних творів в світовій літературі, нагадуючи про цінність культури, знань та свободи в нашому суспільстві.

Висновки до розділу 2

Основними точками порівняння цих тем є представлення міського середовища у творах відомих письменників. Хоча кожен з цих романів використовує місто як важливий елемент своєї сюжетної лінії, вони роблять це з різних поглядів.

Олдос Хакслі у романі «Прекрасний новий світ» фокусується на презентації майбутнього міста, де соціальна структура контролюється та маніпулюється, щоб забезпечити стабільність та спокій, але за рахунок втрати індивідуальності.

Зображення Лондона в романі Джорджа Оруела «1984» є символом тотального контролю та репресивної диктатури, де влада маніпулює масами та контролює думку кожного громадянина.

Мегаполіс в романі Рейя Бредбері «451 градус по Фаренгейту» у цьому творі є підґрунтям для висвітлення проблем цензури, відмови від креативності та загрози втрати свободи думки.

Загальна мета цих тем полягає у використанні міського середовища як символу для підкреслення соціальних, політичних та культурних проблем. Кожен роман пропонує свій унікальний погляд на місто як символ, що допомагає читачеві краще розуміти проблеми суспільства, пов'язані з контролем, маніпуляцією та позбавленням свободи.

Зв'язок між цими темами полягає у тому, що всі вони пропонують місто як метафору для відображення проблем контролю, маніпуляції та загрози свободи у суспільстві. Хоча кожен автор використовує місто по-різному, вони спільно наголошують на недоліках тоталітаризму та втрати особистої свободи в суспільстві, привертаючи увагу читача до цих актуальних проблем. Отже, спільна мета цих творів полягає у показі негативних наслідків влади та контролю над індивідуумом у міському середовищі.

У всіх трьох романах місто виступає як символ, що відображає певні соціальні, політичні та культурні аспекти суспільства. У «Прекрасному новому світі» Хакслі акцентується на знищенні індивідуальності та контролі за суспільством. У «1984»

Оруела, Лондон стає символом тотальної диктатури та контролю держави над життям людини. В «451 градусі по Фаренгейту» Бредбері, мегаполіс служить фоном для відображення проблем цензури та загрози втрати свободи думки.

Місто в романі Хакслі є сучасним і технологізованим, з функціонуючою системою контролю. У «1984» місто Лондон відображається як місце масової спостереженості та політичного тиску. У «451 градусі по Фаренгейту» мегаполіс намагається пригнічувати внутрішню свободу та креативність.

Вивчення цих тем сильно вплинуло на мене як на читача, тому що вивчення різних способів зображення міста у романах різних авторів допомогло краще зрозуміти, як автори використовують місто як символ та образ для передачі своїх ідей.

Ці романи дають можливість поглибити своє розуміння суспільних проблем, таких як тоталітаризм, контроль над індивідумом та загроза свободи в сучасному суспільстві. Аналіз різних поглядів на місто у літературі може спонукати до критичного мислення та аналізу текстів, що розширює аналітичні навички.

Ці теми про місто у романах надають можливість зануритися у світ літератури, де місто виступає не лише як фон, а й як символ соціальних, політичних та культурних відносин. Аналізуючи різні підходи авторів до зображення міського середовища, розширюється сприйняття літератури та суспільства.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА УРОКУ З ЛІТЕРАТУРИ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Можливості роману-антиутопії у викладанні іноземної мови

Загальновідомо, що читання художніх текстів і сприяє активному оволодінню навичок спілкування в усних і письмових формах. За допомогою художньої літератури можна спонукати учнів до вивчення культури країни мови, що вивчається. Освітньо-професійними програми підготовки передбачається збагачення ерудиції учнів, розширювати їх читацький досвід. Під час читання художньої літератури читач опановує різні лексичні й граматичні навички та знання.

«У системі сучасної освіти іноземна мова займає особливе місце в силу своїх соціальних, пізнавальних і розвивальних функцій як ще один засіб спілкування, пізнання навколишнього світу та розширення його кордонів. Профільне навчання іноземної мови – це цілеспрямована підготовка учнів до подальшої навчальної і/або професійної діяльності, пов'язаної з використанням іноземної мови як об'єкта майбутньої (професійної) діяльності або як засобу професійної комунікації» [18, с. 640].

Важливим для формування читацької мотивації є урахування інтересів сучасної молоді. На сьогодні одним із найпопулярніших жанрів літератури є антиутопія, яка націлена на виявлення сенсу майбутнього, місця людини у світі. Антиутопічний жанр не втрачає інтерес дослідників і сьогодні, які обґрунтовують причини його актуальності у літературі, кінематографі та культурі XX-XXI століть.

Сюжети літературних романів-антиутопій можуть зацікавити навіть недостатньо мотивованих до читання книг студентів, тому що, з одного боку, приваблює розважальність, елементи фантастики, несподівані повороти сюжету, з

іншого боку, звернення до цього жанру пов'язане і з тим, що учні перебувають у стані пошуку свого місця у світі, формування переконань та ідеалів.

Проблеми, які підіймаються в романах-антиутопіях: свобода та її межі, конфлікт між особистістю та громадським укладом, шаблонність мислення та поведінки людини, набуття незалежності та збереження гідності співзвучні духовним та моральним шуканням молодого покоління. Вони співвідносять себе з головними героями антиутопій, тим більше, що у багатьох з них персонажам доводиться пройти через жорсткі випробування, але зберегти власне «я».

Такі твори змушують замислитися про шляхи розвитку сучасного суспільства, попереджаючи про негативні наслідки повсюдного нерозумного впровадження новітніх технологій. Антиутопія виконує прогностичну функцію, представляючи модель альтернативного розвитку соціуму. Антиутопія пов'язана з реальним життям, і це вирішальний фактор для молодих людей, які визначають своє коло читання.

3.2. Методична розробка уроку з англійської в 10 класі загальноосвітньої середньої школи

Метою уроку є глибоке вивчення та аналіз творчості Джорджа Орвелла, Олдоса Хакслі та Рея Бредбері, спрямованого на розкриття антиутопічного жанру та особливостей зображення міста в їхніх творах. Учні повинні розширити свої знання про літературу першої половини XX століття, сформувати аналітичні та критичні уміння, розвивати творче та критичне мислення через вивчення антиутопічного жанру. Ключовими завданнями є стимулювання інтересу до читання та дослідження англійської літератури, а також формування учнівських комунікативних навичок через спільний аналіз творів у групах. Урок спрямований на розкриття концепції "місто як текст", розвиток вмінь аналізу літературних творів та формування критичного мислення. Він також покликаний сприяти толерантному

ставленню до різних поглядів, збагаченню загальнокультурних знань та викликати учнів до глибшого розуміння соціальних та політичних аспектів, що відображаються в антиутопічних творах.

Методична розробка уроку з англійської в 10-А класі загальноосвітньої
середньої школи

«The city in the dystopias of English writers»

Тип уроку: Урок, спрямований на осмислення нових знань і формування навичок на їх основі.

Ключові вміння та навички:

Розвиток умінь вчитися: аналіз текстів, визначення ролі деталей у літературних творах, критичне мислення.

Комунікативні навички: ефективне спілкування в колективі, толерантне ставлення до інших точок зору.

Інформаційні навички: робота з літературними текстами, дослідницька та аналітична робота з текстами.

Загальнокультурні знання: розвиток естетичного смаку та зацікавленості у читанні.

Основні терміни та поняття: Роман-антиутопія, концепція міста як тексту у літературі.

Вид заняття: художній текст, з використанням методів проектної діяльності та групової роботи. Урок включає елементи евристичної бесіди та круглого столу, оскільки він спрямований на активну участь учнів у обговоренні та аналізі текстів.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Література та історія: Аналіз антиутопій відображає соціальні та політичні проблеми періоду, в якому творилися ці твори, дозволяючи зрозуміти контекст історичних подій.

2. Мова та література: Робота з текстами сприяє розвитку навичок аналізу та інтерпретації, а також розширює словниковий запас учнів.

3. Суспільствознавство: Тема антиутопій відображає соціальні аспекти та проблеми, що стосуються управління, контролю, та соціальних норм.

Методичне забезпечення:

1. Літературні тексти: Уривки з творів Джорджа Орвелла, Олдоса Хакслі та Рея Бредбері, які описують місто в антиутопічних умовах.

2. Відеоматеріали: Коротке відео, яке введе учнів у тему та допоможе зрозуміти основні ідеї.

3. Зображення та портрети авторів: Допоможуть учням візуалізувати інформацію та зрозуміти контекст творчості.

4. Методи проектної діяльності: Використання групової роботи, обговорення уривків текстів та спільного аналізу допоможе залучити учнів до активної участі.

LESSON PLAN

Teacher: Ishchenko Nelly			Observer:
Grade: 10-A	Level: Upper-intermediate	Time:	Date:
Lesson Focus: Reading			Target Language: only for the lessons focused on vocabulary, reading and writing
Topic (subtopic): «The city in the dystopias of English writers»			

Aim

By the end of the lesson, students will have developed knowledge about dystopia in the works of English writers and the concept of "the city as a text" in literature.

Objectives:

- Methodical: improving the skills of analyzing literary texts, revealing the features of the dystopian genre, and developing the ability to identify symbols and

thematic elements in the works of George Orwell, Aldous Huxley, and Ray Bradbury. Using a variety of methods of working with texts, including group analysis and discussion, helping students deepen their understanding of literary devices and ideas highlighted in dystopian works.

- **Didactic:** systematization of students' knowledge about three outstanding English writers, formation of literary analysis skills, study of terms and concepts related to dystopian novels, the secret concept of "city as a text". Thanks to interactive methods and discussion of passages of texts, students get the opportunity to use theoretical knowledge in practical tasks, and also develop the ability to identify key themes and symbols in literature.
- **Educational:** education of interest in reading, culture of communication and understanding of socio-cultural aspects highlighted in the works. Encouraging a tolerant attitude towards different points of view and promoting the development of effective communication skills in the team. Search and research aspects of the lesson contribute to the development of students' independence and creativity, and studying the topic of dystopia allows them to critically evaluate modern social and political realities.

Outcomes: By the end of the lesson:

- Students will be able to freely use knowledge on the topic "city as a text" in the literature of English writers.

Materials:

A portrait of George Orwell, Aldous Huxley and Ray Bradbury, printed small excerpts from the texts of these authors' stories describing the city, a short video explaining the topic of the lesson.

Assumptions: students are familiar with some dystopia facts and biographies of Aldous Huxley, George Orwell and Ray Bradbury.

Time	Mode of interaction	Stage and Aim	Procedure (Script instructions if necessary; make sure others can teach a lesson based on your plan)	Classroom management: anticipated problems and solutions
1 min	OC, T-Ss	Lead-in to inform about the topic of the lesson	Small talk (greetings) Good afternoon, dear students. Well, sit down at your desks and prepare for a very interesting lesson topic. Our topic today: "The city in the dystopias of English writers".	No problem is anticipated

8 min	T-Ss	Pre- reading discussion to check the existing knowledge on the topic of the lesson	To find out which three writers we will consider, I will name one interesting fact about each of them, and you will try to guess who exactly we are talking about. 1) Interesting facts about each of the three writers of the dystopia genre of the 20th century: It was this writer who coined the term "big brother", which became a symbol of the all-knowing dictator and mass surveillance in his famous novel "1984". The term became popular and came into common usage to denote a system of mass control and surveillance. (George Orwell) This writer was very interested in various aspects of science and technology. In his famous book, Brave New World, he predicted many innovations, such as artificial insemination, anti-depressants, and the use of mood-controlling drugs. Such a flow of imagination and anticipation of scientific achievements made his works very prophetic for his time. (Aldous Huxley) This author of the famous novel "Fahrenheit 451" was very passionate about books and libraries. He often emphasized the importance of reading and was a great defender of freedom of speech. It is interesting that he himself never used computers, even in the era when they became common. He believed that the most valuable knowledge of history and information was found in books, and they were the ultimate sources of wisdom. (Ray Bradbury) 2) When were the writers born, their real names and what do you know about the years of their work? George Orwell (real name: Eric Arthur Blair) was born on June 25, 1903. His most famous works, such as "1984" and "Skotnytsia", were published in the middle of the 20th century, especially between the 1940s and 1950s. Aldous Huxley was born on July 26, 1894. His most famous novel, Brave New	P: SS might not know this information S: translate this information in Ss native language or explain shortly
-------	------	--	---	---

			World, was published in 1932, and his work flourished throughout the first half of the 20th century. Ray Bradbury (real name: Ray Douglas Bradbury) was born on August 22, 1920. His most famous works, such as Fahrenheit 451 and The Martian Chronicles, were written during the mid-20th century, particularly in the 1950s and 1960s. These writers were active in different periods of the 20th century, and their works leave a significant impact on modern literature and culture. 3) In your opinion, why did artists start writing specifically in the genres of dystopia? The creation of dystopias in literature reflects the complex social and political context of its time. Here are some possible reasons, in my opinion as a teacher, why artists chose this genre: Reflecting Social Issues: The 20th century saw many social, political and technological changes. Writers of dystopias used this genre to express their concerns about issues such as the threat of dictatorial rule, control over the individual, technological progress that could have negative consequences, and so on. Criticism of modernity: Dystopias were often created as a form of criticism of modern society, showing its negative trends and the possible consequences of such trends in the future. Addressing potential dangers: Writers of dystopias tried to warn about the possible consequences of certain trends in society, to point out the potential risks and dangers of those aspects that, in their opinion, could lead to negative consequences. This genre gave writers the opportunity to experiment with ideas, reflect	
--	--	--	---	--

			current problems and reproduce possible scenarios of the future, which interested readers and stimulated them to think about the essence of society and its future.	
10 min	T-Ss	Interactive video to expand student information regarding the lesson topic	Today we will go on an exciting journey into the world of dystopias created by outstanding English writers - George Orwell, Aldous Huxley and Ray Bradbury. Their works not only captivate us with their impressive imagination and skill of writing, but also open the door to future worlds that both fascinate and shock at the same time. Among them, a special place is occupied by the image of the city - a symbol of progress, technology and social order. The city in their works becomes not only a perishable component, but also an important object for understanding and analysis. In the form of these dystopias, the authors reveal the dark side of perfect-looking metropolises, where technological progress has its price, where power and control become invisible, and individuality can be subjected to the system. Let's look at the images of cities in the work of these talented writers and try to understand how they use the urban landscape to reflect their ideologies, views and predictions about the future. But first, let's watch a short video about our lesson topic to learn more: URL: https://youtu.be/mXAWPKOVruw?si=GZEx3UxqFN8ia4vi	P: SS may have problems with understanding video where native speakers gives information S: explain with synonyms of unknown words
6 min	Ss-Ss	Writing	Let's open the notebooks and write the main terms and concepts of our material with you:	No problem is anticipated

			1. A dystopian novel is a literary genre in which a dystopian society or world is described, reflecting a fictional negative model of the future. It is often compared to utopia, but the difference is that dystopia does not describe an ideal or desirable world, but, on the contrary, a negative, bad, or even terrible one. A dystopia novel can be created by an author to criticize modernity, warn about the possible negative consequences of certain trends in society, or to identify flaws in power, culture, technology, social or political systems. Authors of dystopian novels often create fantastic worlds with total state control, limited human freedoms, mass control or censorship, technological or scientific experiments that lead to the degradation of society. Among the famous dystopian novels, such works as "1984" by George Orwell, "Brave New World" by Aldous Huxley, and "Fahrenheit 451" by Ray Bradbury stand out. These books aroused great interest and became cult in their field, prompting readers to think about the essence of power, society and human individuality. 2. The concept of "city as a text" in literature means considering the urban space as a complex text that can be read and deciphered in the same way as a verbal text. The authors use the city as a symbolic object to reflect the social, cultural and political aspects of society. This approach allows us to consider the city as a complex text consisting of various elements: streets, buildings, architecture, lifestyle of residents, etc. Literary	
--	--	--	---	--

			works, where the city acts as a text, can describe not only the physical structure of the city, but also its spirit, atmosphere, social order, revealing its secrets. This can be used to understand the individual and collective experience of the city, its history, problems and prospects. Such consideration of the city allows us to consider it not only as a space for the actions of the characters, but also as a kind of code that can be deciphered, analyzed and interpreted from different points of view in order to reveal its meaning and depth.	
10 min	T-Ss	Reading	On the desks you can see printed excerpts from works describing the city. You need to read them working in pairs, identify the author of the passage, and write the title of the work. Some of these passages do not include a specific city, which city or village do you think is mentioned in the passages and why? «Straw clouds filtered across the sky, and the solid azure of the city shone above its heights, but inside it was a dark, dense and winding gymnastics of buildings, trampled streets, the noise of cars and stale air, steamed by millions of bodies». ("1984" by George Orwell) «The streets were divided into jagged corners and spilled out into large squares, from which the branching hives of leading roads descended rapidly up and down. Even in the confusion of streets lined with small shops and cafes, you could see that the houses did not maintain any contact with each other. Instead of connecting with each	No problem is anticipated

			other, they were forced to resist.» ("1984" by George Orwell) «Three and a half kilometers of roads lead to the center of London. Ring highways that go around the outside of the city lead several rays of the city to its center. The general appearance of the capital is a huge city squeezed into a narrow space. From a bird's eye view, it looks like a box with a jumble of small houses wrapped around criss-cross roads.» ("1984" by George Orwell) «Everything in the Excellent World was meant to be perceived by understanding. Cities were planned and built, and then built up according to rational principles. Their architecture, huge office buildings and modern streets with the harmonious movement of cars created a picture of flawless efficiency.» ("Brave New World" by Aldous Huxley) «The light in the city killed the night. Other cities on the planet, including London, were like a city of 24-hour cinema, always illuminated, but so much so that in total darkness you couldn't even see anything. In London now, as in Brownas, the number of electric lamps was one for every step. The city was completely illuminated. Moreover, each individual building turned out to be lit from within. In general, they were all equally lit. However, only at first glance. Because, as it turned out later, they differed from each other and not only on the external plane: the buildings differed inside as well.» ("Brave New World" by Aldous Huxley)	
--	--	--	---	--

			«The streets were like living rivers, moving in the mixed light, like in a picture. And it was a different world, full of smells and sounds and people moving forward, happy in their haste, busy with their business.» ("Fahrenheit 451" by Ray Bradbury) «A city with high walls made of television screens, on which bright advertisements, banned books, games and other openly cultural prohibitions shone - a city that lived not its own life, but the life of programs, advertisements, perfect mindlessness.» ("Fahrenheit 451" by Ray Bradbury) «Everything was so brilliant, so bright that few people noticed how fast time was passing here. People were in a hurry to get somewhere, their attention was distracted by advertisements that flashed from all sides. The city was always full of noise and bustle.» ("Fahrenheit 451" by Ray Bradbury)	
10 min	T-Ss	Productive task performance to focus on fluency development	Let's analyze and answer a few generalizing questions: 1. What are the main common features of cities in the works of these writers? 2. What are the main differences in the description of cities in Orwell's "1984", Huxley's "Brave New World" and Bradbury's "Fahrenheit 451"? How do these descriptions reflect the writers' ideologies? 3. What values and priorities are visible in the created dystopias through the description of the urban environment? How do they affect the lives of the characters?	P: lack of vocabulary, lack of time to prepare an answer S: Give time to prepare an answer

			4. What symbolic aspects of the city in dystopias are important for understanding the main themes and ideas of the works? How do these symbols help convey the views of the writers on society? 5. What social and political problems are raised through the image of the city in the works of Orwell, Huxley and Bradbury? How do these problems reflect the general themes of the dystopias of these narratives? 6. How does the city in these works reflect power and control over the population? How does it affect the lives of the heroes and the formation of society? 7. What emotions do the descriptions of cities in these dystopian works evoke in you? Why do you think the writers chose the city as a key element of their narratives?	
2 min	T-Ss	Time-efficient feedback To emphasize task achievement	Homework: 1. Find other literary or cinematic works that also depict the city in a dystopian context. Compare these works with those discussed in class. 2. Create your own short dystopia, where the city plays a key role. Consider possible aspects of society and government through your history. Thank you for lesson.	No problem is anticipated •

Висновки до розділу 3

Впровадження англомовних творів в практику навчання, забезпечує підвищення мотивації вивчення іноземної мови, позитивно впливають на зацікавленість і самооцінку учнів, відкриває широкі можливості для кращого засвоєння та збагачення пасивного словника, а також розвитку знань про культуру мови, що вивчається і, в цілому, сприятиме основній мети навчання, а саме

формування лексичної, граматичної та комунікативної компетентностей іноземної мови.

При виборі творів для вивчення важливо враховувати інтереси учнів. Так, вивчення романів-антиутопій може підвищити мотивацію до навчання через те, що для цього жанру характерне розкриття таких тем, як пошук свого місця у світі, формування переконань та ідеалів, свобода та її межі, конфлікт між особистістю та громадським укладом, набуття незалежності та збереження гідності, як зберегти власне «я» в період соціальних криз.

ВИСНОВКИ

Дослідження репрезентації міста майбутнього в антиутопічних творах ХХ століття, зокрема «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі, «1984» Джорджа Оруела та «451 градуса по Фаренгейту» Рейя Бредбері, відкриває фасцинуючий світ уявлень та соціальних критик. Ці твори, в кожному з яких відображено унікальну візію майбутнього, спільно акцентують увагу на важливості збереження індивідуальності та свободи у сучасному суспільстві. Вони не лише створюють уявлення про потенційні загрози та тоталітарні тенденції, але й підкреслюють цінність гуманістичних цінностей в умовах, де контроль та маніпуляція є головними інструментами влади. Розглядаючи різноманітні аспекти антиутопійних творів, можна пропостерігати, як кожен з них виступає важливим попередженням та запрошенням до роздумів про майбутнє, підкреслюючи відповідальність за збереження людської гідності та свободи в будь-яких обставинах.

Проаналізувавши антиутопії «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі, «1984» Джорджа Оруела та «451 градуса по Фаренгейту» Рейя Бредбері можна зробити висновок, що ці романи мають багато спільних рис, а саме: наявність героїв, які вирішують боротися з режимом, які не сприймають тоталітаризм, які не хочуть і не можуть жити в таких світах; акумуляція в головних героях «внутрішньої свободи» шляхом привнесення в їх світ любові, співчуття, мислення. Отримання захисту від цього жахливого суспільного устрою, описаного цими авторами, можливе лише таким чином.

Крім того, ці антиутопії виділяються від інших сучасних антиутопій своєю багатоплановістю. Тут описані не лише окремі ідеї, але й цілі світи, що виглядають дуже реалістично і мають багато спільного з сучасністю.

Тема «Місто як текст в літературі» стає важливою складовою аналізу сучасних літературних творів, особливо у контексті творчості Олдоса Хакслі, Джорджа

Оруела і Рейя Бредбері. Ці автори, кожен у своєму унікальному стилі, досліджують та відтворюють місто як символ і архітектурний текст, що має глибокий вплив на індивідів та суспільство в цілому.

У романі «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі місто втілено як ідеальне суспільство, де технологія та соціальна інженерія забезпечують стабільність та гармонію. Місто стає символом ефективного управління та споживчого благополуччя. Автор використовує архітектурні описи для підкреслення розкіші та комфорту, які доступні верхньому класу, а також для відображення контролю над індивідуальністю та вибором громадян.

У романі Джорджа Оруела «1984» місто Лондон представлене як тотально контрольоване державою суспільство, де кожен аспект життя піддано стеженню та цензурі. Місто стає символом паноптикуму, де влада володіє абсолютним контролем над поведінкою та думками громадян. Автор використовує архітектурні деталі, щоб висвітлити безпеку для верхнього класу та невиразне, згладжене середовище для решти населення. «London is a completely state-controlled society, every aspect of life here is subject to surveillance and censorship. The city is a symbol of the panopticon.»

У «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері місто стає симфонією вогню, де книги заборонені, а інформація піддається цензурі. Місто стає архітектурним тлумаченням репресії та заборони в тоталітарному суспільстві. Бредбері через місто показує небезпеку втрати культурної пам'яті. «The city is a symphony of fire, books are forbidden here, information is censored. The city is an architectural interpretation of repression and prohibition in a totalitarian society.»

Ці твори відображають не лише уявлення авторів про майбутнє, а й висвітлюють важливі аспекти сучасного суспільства через призму деструктивних тенденцій та загроз, які можуть виникнути у таких уявних реаліях. Кожен твір пропонує унікальний погляд на майбутнє, але одночасно підкреслює загальні побоювання та проблеми, що можуть стати актуальними у розвитку суспільства.

Сутність цих антиутопій виявляється у вираженні турботи за загальну свободу та індивідуальність людини в умовах підпорядкування механізмам контролю та влади. Вони стають дзеркалом для сучасного суспільства, відображаючи його проблеми та небезпеки через розширене кероване сприйняття та втрату особистої автономії.

«Прекрасний новий світ» фокусується на використанні науково-технічного прогресу для створення ідеального, але контрольованого суспільства, де існує строга соціальна ієрархія та прагнення до відсутності страждань. З іншого боку, «1984» та «451 градус по Фаренгейту» розглядають абсолютну диктатуру, контроль за мисленням та інформацією як засоби підтримки влади. Перше підкреслює тотальний контроль держави над мисленням та індивідуальністю, тоді як друге показує протистояння людини системі, що прагне знищити культуру чи відчуття літературної цінності. Порівнюючи ці твори, ми бачимо, що кожен з них підкреслює унікальний аспект тоталітарних систем, проте вони єдині у своєму підтвердженні важливості відстоювання особистої свободи та збереження гуманістичних цінностей у будь-яких умовах.

Завершуючи, тема «Місто як текст в літературі» відображає важливість аналізу архітектурного оточення та міського життя як символічного виразу індивідуальних та суспільних досвідів. Роботи Олдоса Хакслі, Джорджа Оруела та Рейя Бредбері служать прикладами того, як місто може стати мовою, що виражає складні питання сучасного світу, контролю, індивідуалізму та споживчої культури через літературний текст.

Отже, місто як текст – це система стереотипних суджень, пояснювальних моделей, які знаходяться в обігу на місцевій культурній традиції та за допомогою яких спільнота асоціює себе з даним місцем, вибудовує образ цього місця, характеризує його за тимчасовими, просторовими та соціокультурними параметрами.

Ця дипломна робота поглибила розуміння того, як літературні антиутопії відображають та коментують сучасні суспільні проблеми, акцентуючи увагу на необхідності збереження індивідуальності та свободи в сучасному світі. Засвідчена у цих творах критика диктатури та підкреслення важливості особистої відповідальності перед суспільством має величезне значення для подальших роздумів та досліджень у контексті розвитку людства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. David Seed «The City in Science Fiction» 23 June 2011 [160 Pages] Oxford University Press 2023

URL: <https://global.oup.com/academic/product/science-fiction-a-very-short-introduction-9780199557455?cc=ua&lang=en&>

(дата звернення: 16.12.2023)

2. Charles McGrath Dystopian Urbanism: The City in «1984» and «Brave New World» February 13, 2017 The New York Times Company from 1995 to 2004 [Page 27] of the Sunday Book Review.

URL: <https://www.nytimes.com/2017/02/13/books/review/which-dystopian-novel-got-it-right-orwells-1984-or-huxleys-brave-new-world.html>

(дата звернення: 19.10.2023)

3. Fahrenheit 451: The Dystopian Novel and the Decline of Reading Culture, Course Hero, Inc. All rights reserved.

URL: <https://www.cliffsnotes.com/literature/f/fahrenheit-451/critical-essays/dystopian-fiction-and-fahrenheit-451> (дата звернення: 24.12.2023)

4. Агеев В. «Усмішка іронії: питання релігії та її смерті, структура та стиль у «Прекрасному новому світі» Олдоса Хакслі, та у кого ми маємо повірити після Бога?». Сайт Літературних Досліджень та Книжкового Братства. Віхола, Київ, 2021. 384 с.

URL: <http://flibusta.site/b/737837/read> (дата звернення: 09.11.2023)

5. Бандровська О. Технології замість гільотини: Влада і Людина в романі Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ» // VII Міжнародні Чичерінські Читання “Світова Літературна Класика у Великому Часі”: збірник тез. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 170 с.

URL: https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Zbirnyk-tez_2011.pdf

(дата звернення: 30.11.2023)

6. Аллен У. «Майстри антиутопії: Хакслі і Оруел» Історія Зарубіжної Літератури XX століття. Підручники для студентів онлайн, 2015- 2023.

URL: https://stud.com.ua/137182/literatura/maystra_antiutopiyi_haksli_oruella

(дата звернення: 07.10.2023)

7. Потніцева Т. М. Збірка «Від бароко до постмодернізму» : [зб. наук. пр.] : в 2 т. Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2013. Вип. XVII. Т. 2. 216 с. ISBN 978-966-551-401-5 (повне зібрання).

URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_56d34fb7c2ce8.pdf

(дата звернення: 03.12.2023)

8. Класифікація романів: Хакслі, Оруел, Бредбері (Львівський Національний Університет ім. І. Франка) 13.09.2019.

URL: <https://studfile.net/preview/9287918/page:3/> (дата звернення: 14.11.2023)

9. Ніколенко С. Антиутопія у світовій літературі. Розвиток жанру антиутопії у XX ст. ознаки та представники. Зарубіжна література. Рівень стандарту. 11 клас Міністерство освіти і науки України. Твоя бібліотека. 2009-2022.

URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/nikolenko-world-literature-11-class-2019-standard-level/23.php> (дата звернення: 11.10.2023)

10. Васильєв Є. Роман «Прекрасний новий світ» Олдос Хакслі. Harper and Brothers 1932: Розділ перший. Бібліотека зарубіжної літератури та українська бібліотека. 2000-2023.

URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2934> (дата звернення: 22.10.2023)

11. Александров Д.О. Стаття: Політика, контроль та мова тоталітаризму в романі Джорджа Оруела «1984» Актуальні проблеми слов'янської філології / Київ: КНУ імені Т. Шевченка, 2011. Вип. 24. Ч. 2. С. 411.

URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71653/52-Aleksandrov.pdf?sequence=1> (дата звернення: 27.10.2023)

12. Захарчук С. Лінгвостилістика. Соціолінгвістика. Лінгвокультурологія. Лінгвостилістичні особливості роману Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Бабій Л. Б. / Студентський науковий альманах факультету іноземних мов ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. № 1 (16). С. 41-44.

URL: <http://surl.li/oewdg> (дата звернення: 17.12.2023)

13. Карпова К. О. Презентація на тему: Пророчі мотиви майбуття у романі-антиутопії Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ» 2017-2023, ТОВ «На Урок», 27 липня 2018 року

URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-prorochi-motivi-maybuttya-u-romani-antiutopi-oldosa-haksli-prekrasniy-noviy-svit-44944.html> (дата звернення: 06.12.2023)

14. Бредбері Р. «451° за Фаренгейтом» Урок на тему: «Тривога за майбутнє суспільства в романі-антиутопії» Віртуальна читальня зарубіжної літератури для студентів, вчителів, учнів та батьків, 2007-2023 / Зарубіжна література 9 клас, 2017 рік. Марсіанські хроніки. Дніпро, 1988. С.195-324.

URL: https://zarlit.com/lesson/9klas_1/64.html (дата звернення: 04.11.2023)

15. Гроголь Т. Наукова конференція: Образ держави-маніпулятора в романі Рейя Бредбері «451 градус по Фаренгейту». Повна анотація, Луцьк, Україна, грудень, 2013.

URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2396> (дата звернення: 01.11.2023)

16. Сітон Д. Стаття «Ми живемо у «1984» Оруела» / BBC Culture // 8 травня 2018 р. з англ.: «Audiences around the world are re-reading George Orwell's 1984», 'a handbook for difficult times', writes by Jean Seaton.

URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-44046141> (дата звернення: 20.10.2023)

17. Євченко О.В. Деякі родові риси поетики драми-антиутопії. Європейський університет. Актуальні питання теорії драми та дослідження кінця 60-70 років. Радянське літературознавство. 1981. № 10. с. 78-88.

URL: <https://studentam.net.ua/content/view/8397/97/> (дата звернення: 13.11.2023)

18. Іванова А.О. Жанрові особливості антиутопії: Теоретичний аспект Філологічні студії. Літературознавство. 2021. С. 77-81.

URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/13/part_3/16.pdf (дата звернення: 10.10.2023)

19. Іконнікова М. В. «Антиутопічний дискурс в оцінці літературознавства XX століття». Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2007. № 33. С. 142-145.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1711/> (дата звернення: 03.10.2023).

20. Бандровська О. Метатекстова функція імені в романі Олдоса Хакслі «Чудовий новий світ». Іноземна філологія. 2011. Вип. 123. С. 276-286.

21. Бегбедер Ф. Дж. Оруел, «1984». Иностранная литература. 2002. № 4. С. 245-247.

22. Гладышев В. В тоталитарном обществе любовь бессильная: роман Д. Оруэлла «1984». Русская словесность, 1986. № 1. С. 15-21.

23. Девдюк І. Проблема свободи в антиутопічному дискурсі романів «Сонячна машина» В. Винниченка і «Прекрасний новий світ» О. Хакслі. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки. 2018. Вип. 17. С. 78-86.

24. Дмитренко Н. В. Між тоталітарним пеклом та споживацьким раєм. Роман-антиутопія Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ». Теоретична і дидактична філологія. Серія: Філологія (літературознавство, мовознавство). 2016. Вип. 23. С. 47-56.

25. Жаданов Ю.А. Антиутопия второй половины XX века: творческий поиск новых перспектив жанра. Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 102: Філологія. Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2010. С. 26-31.

26. Кобута С. Віра, як вимір внутрішньої свободи особистості в романістиці Івана Багряного та Джорджа Оруела. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2014. Вип. 45. С. 124-126.

27. Кобута С. Художня реалізація концепту «державна зрада» в романах Івана Багряного «Сад гетсиманський» та Джорджа Оруела «1984»: порівняльний аспект. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2012. Вип. 27. С. 184-186.

28. Кучер В.В. Символічне значення закритого топосу в романах антиутопіях першої половини ХХ століття. Питання літературознавства. 2011. Вип. 82. Серія: Філологічна С. 101-107.

29. Полонська Т. К. Мовне портфоліо як інноваційний компонент навчально-методичних комплексів з іноземної мови для старших класів Т.К. Полонська. Монографія. Київ: Вид. центр КДЛУ, 2012. С. 637- 645.

30. Рудь О. «Гвинтик і Механізм», «Поняття «Ми» у «1984» Дж Оруела». Зарубіжна література. 1999. 20 (132), травень. С. 8.

31. Сабат Г. Модель майбутнього в «Чудовому новому світі» Олдоса Хакслі та світових антиутопіях. Молодь і ринок. 2015. Вип. 11 (130). С. 20-24.

32. Сорокин Ю. А. Дж. Оруэлл и принципы его новоязыка с лингвистической точки зрения. Язык – система. Язык – текст. Язык – способность. Москва, 1995. С. 250-259.

33. Сосніна Т.В. Способи відтворення квазіреалій у перекладі роману Дж. Оруела «1984». Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2012. Вип. 30. С. 308-312.

34. Старостенко Т.Н. Пространственно-временные модели и специфика их концептуализации в романе-антиутопии Дж. Оруэлла «1984». Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. 2012. Вип. 3 (2). С. 145-149.

35. Лазаренко О. Вперед смотрящие: (О романах-антиутопиях О. Хаксли, Дж. Оруэлла). Подъем. 1991. № 9. С. 233-239.
36. Недошивин В. «Риторика власти и поэтика любви в романах-антиутопиях первой половины XX века», «Неизвестный Оруэлл. Его диалог». Иностр. лит-ра. 1992. № 2. С. 215-225.
37. Мосина В.Г. Три главные книги Джорджа Оруэлла. Монография. Магистр, 1999. 216 с.
38. Рабинович В.С. Олдос Хаксли: эволюция творчества. Екатеринбург: Уральское литературное агенство, 2001. 448 с.
39. Давиденко Г.Й., Чайка О.М., Гричаник Н.І., Кушнарѡва М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
40. Євченко О.В. Деякі родові риси поетики драми–антиутопії. Вісник Житомирського держ. ун–ту імені Івана Франка. 2004. Вип. 15. С. 166-170.
41. Жаданов Ю.А. Антиутопия второй половины XX века: творческий поиск новых перспектив жанра // Вісник СевНТУ. Вип. 102: Філологія: збірник наукових праць. Севастополь: СевНТУ, 2010. С. 26-31.
42. Зверев А.И. «О Старшем Брате и чреве кита: набросок к портрету Оруэлла» // Дж. Оруэлл. «1984» и эссе разных лет. Прогресс, 1989. С. 5-31.
43. Копач Е.А. «Хронотоп современной антиутопии». Мова і культура. Серія: філологія: збірник наук. праць. Вид. «Дім Дмитра Бураго», 2002 . Вип. 5, том 1. С. 157-161.
44. Шахназаров Г. Этот прекрасный новый мир в этом пресловутом 1984 году. Оруэл и Хаксли. Иностранная литература. 1979. № 7. С. 228-241.
45. Латынина Ю. Литературные истоки антиутопического жанра: автореф. дисс. канд. филол. наук: спец. 10.01.08 «Теория литературы» 1992. 20 с.

ABSTRACT

The increase in interest in the genre of dystopia is explained by the predominant role of science fiction in modern literature. Due to its uniqueness and objective to draw the reader's attention to the problems of humanity, this genre has gained considerable popularity. In the second half of the 20th century, literary critics actively considered the philosophical concepts of time and space that are widely used in dystopias. Therefore, dystopian works usually reproduce the anxieties and hopes of the era, and present a person with ethical dilemmas. The study of the dystopian paradigm in modern literature is important because, dystopia can reveal future threats, warn people of possible dangers, and prompt them to reflect on the insidiousness of approaching dangers.

Topicality. In the system of images characteristic of the genre of dystopia, the image of the city embodies all aspects of the novel's problematic. Each dystopian story vividly demonstrates the problem that may arise in the society of the future if existing trends are maintained. Turning to each novel, you can explore the image of the city of the future in dystopian worlds and identify similar and different features of the city depending on the problematic of the work. The description of cities in the dystopias of the 20th century and, in general, in the works of this genre, has not yet been sufficiently studied, so this determines the relevance of this study. Its study could expand the idea of the direction of the evolution of the city as a phenomenon of socio-cultural development.

The objective is to identify and interpret the characteristic features of cities in the dystopias of George Orwell ("1984"), Aldous Huxley ("Brave New World"), Ray Bradbury ("Fahrenheit 451").

Research methods: historical-typological method (study of the typology of the dystopian genre in its historical development), comparative analysis (comparison of the description of the cities of the future in different novels), descriptive method (to separately identify the ways of describing the cities of the future in dystopian works of

art), structural method (to structure the obtained results based on similar and different features), continuous sampling method (select examples from literary texts).

Practical value: the obtained results have practical significance, as they can be used to analyze the style of modern works. The obtained results reveal a certain usefulness for university courses devoted to the history of English literature, special courses, as well as in school programs for the study of modern English and world dystopias. These results can also be useful when writing theses, course projects, and essays.

The work consists of a table of contents, an introduction, three chapters, general conclusions, a list of sources used and appendices.

Exploring the representation of the city of the future in dystopian works of the 20th century, including Aldous Huxley's *Brave New World*, George Orwell's *1984*, and Ray Bradbury's *Fahrenheit 451*, reveals a fascinating world of phenomena and social criticism. These works, each of which reflects a unique vision of the future, together emphasize the importance of preserving individuality and freedom in modern society. They not only create perceptions of potential threats and totalitarian tendencies, but also emphasize the value of humanistic values in conditions where control and manipulation are the main tools of power. Examining various aspects of dystopian works, one can observe how each of them acts as an important warning and invitation to think about the future, emphasizing the responsibility to preserve human dignity and freedom.

Analyzing the dystopias of Aldous Huxley's *Brave New World*, George Orwell's *1984*, and Ray Bradbury's *Fahrenheit 451*, we can conclude that these novels have many common features, namely the presence of heroes who decide to fight against the regime, who are not perceive totalitarianism, who do not want and cannot live in such worlds; the accumulation of "inner freedom" in the protagonists by bringing love, compassion, and thinking into their world. Obtaining protection from this terrible social system described by these authors is possible only in this way.

In addition, these dystopias are distinguished from other modern dystopias by their multifaceted nature. Not only individual ideas are described here, but also whole worlds

that look very realistic and have a lot in common with modernity. The topic becomes an important component of the analysis of modern literary works, especially in the context of the work of Aldous Huxley, George Orwell and Ray Bradbury. These authors, each in their own unique style, explore and recreate the city as a symbol and architectural text that has a profound effect on individuals and society as a whole.

In Aldous Huxley's novel *Brave New World*, the city is embodied as an ideal society where technology and social engineering ensure stability and harmony. The city becomes a symbol of effective governance and consumer welfare. The author uses architectural descriptions to emphasize the luxury and comfort available to the upper class, as well as to reflect the control over individuality and choice of citizens.

In George Orwell's novel *"1984"*, the city of London is presented as a society totally controlled by the state, where every aspect of life is subject to surveillance and censorship. The city becomes a symbol of the panopticon, where the government has absolute control over the behavior and thoughts of citizens. The author uses architectural details to highlight safety for the upper class and a vague, flattened environment for the rest of the population.

In Ray Bradbury's *Fahrenheit 451*, the city becomes a symphony of fire where books are banned and information is censored. The city becomes an architectural interpretation of repression and prohibition in a totalitarian society. Bradbury through the city shows the danger of losing cultural memory.

These works highlight important aspects of modern society through the prism of destructive trends and threats that can arise in such imagined realities. Each work offers a unique view of the future, but at the same time emphasizes common concerns and problems that may become relevant in the development of society. The works of Aldous Huxley, George Orwell and Ray Bradbury serve as examples of how the city can become a language that expresses complex issues of the modern world, control, individualism and consumer culture through the literary text.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Відео на тему: «Місто в антиутопіях англійських письменників»

URL: <https://youtu.be/mXAWPKOVruw?si=GZEx3UxqFN8ia4vi>

Додаток 2.

Роздруковані уривки з творів Джорджа Оруела, Олдоса Хакслі та Рея Бредбері, де описано місто.

«Солом'яні хмаринки просочувалися через небо, і суцільна лазурність міста сяяла над його висотами, але всередині це була темна, густа та завивиста гімнастика будівель, протоптаних вуличок, шуму машин і затхлого повітря, пропареного від мільйонів тіл.» «Straw clouds filtered across the sky, and the solid azure of the city shone above its heights, but inside it was a dark, dense and winding gymnastics of buildings, trampled streets, the noise of cars and stale air, steamed by millions of bodies». (Джордж Орвелл, «1984»)

«Вулиці розбивались на зубчасті кути і виливалися на великі площі, з яких гіллясті вулики провідних доріг стрімко сходили вниз і вгору. Навіть в плутанині вулиць, де розміщувались маленькі магазинчики та кафе, ви могли б помітити, що будинки не підтримують жодного контакту один з одним. Замість того, щоб з'єднуватись один з одним, вони змушені були опиратись.» «The streets were divided into jagged corners and spilled out into large squares, from which the branching hives of leading roads descended rapidly up and down. Even in the confusion of streets lined with small shops and cafes, you could see that the houses did not maintain any contact with each other. Instead of connecting with each other, they were forced to resist.» (Джордж Орвелл, «1984»)

«Три з половиною кілометри доріг ведуть до центру Лондона. Кільцеві автомагістралі, що обходять місто зовні, ведуть кілька променів міста в його центр. Загальний вигляд столиці – величезне місто, стиснуте у вузький простір. Від висоти

пташиного польоту воно схоже на ящик із мішаниною маленьких будиночків, обгорнутих смугастими дорогами, що перетинаються одна з одною.» «Three and a half kilometers of roads lead to the center of London. Ring highways that go around the outside of the city lead several rays of the city to its center. The general appearance of the capital is a huge city squeezed into a narrow space. From a bird's eye view, it looks like a box with a jumble of small houses wrapped around criss-cross roads.» (Джордж Орвелл, «1984»)

«Все у Відмінному Світі було призначене для сприйняття за розумінням. Міста були сплановані і побудовані, а потім забудовані за раціональними принципами. Їхня архітектура, величезні офісні будівлі та сучасні вулиці з гармонійним рухом автомобілів утворювали картину бездоганної ефективності.» «Everything in the Excellent World was meant to be perceived by understanding. Cities were planned and built, and then built up according to rational principles. Their architecture, huge office buildings and modern streets with the harmonious movement of cars created a picture of flawless efficiency.» (Олдос Хакслі, «Прекрасний новий світ»)

«Світло в місті вбивало ніч. Інші міста на планеті, включаючи Лондон, були як місто цілодобового кіно, завжди освітлені, але настільки, що в повній темряві навіть нічого не було видно. У Лондоні тепер, як і в Браунасі, кількість електричних ламп становила одну на кожний крок. Місто було повністю освітлене. Більше того, кожна окрема будівля виявилася освітленою зсередини. Взагалі-то вони всі були однаково освітлені. Однаково ж тільки на перший погляд. Бо, як виявилось потім, вони відрізнялися одна від одної і не тільки на зовнішній площині: будівлі різнилися і всередині.» «The light in the city killed the night. Other cities on the planet, including London, were like a city of 24-hour cinema, always illuminated, but so much so that in total darkness you couldn't even see anything. In London now, as in Brownas, the number of electric lamps was one for every step. The city was completely illuminated. Moreover, each individual building turned out to be lit from within. In general, they were all equally lit. However, only at first glance. Because, as it turned out later, they differed

from each other and not only on the external plane: the buildings differed inside as well.» (Олдос Хакслі, «Прекрасний новий світ»)

«Вулиці були як живі ріки, рухаючись в змішаному світлі, як на картинці. І це був різний світ, повний запахів, і звуків, і людей, що рухалися вперед, щасливі у своїй спешці, зайняті своїми ділами.» «The streets were like living rivers, moving in the mixed light, like in a picture. And it was a different world, full of smells and sounds and people moving forward, happy in their haste, busy with their business.» (Рей Бредбері «451 градус за Фаренгейтом»)

«Місто з високими стінами з телевізійних екранів, на яких сяяли яскраві реклами, заборонених книг, ігор та інших відверто культурних заборон, - місто, що жило не своїм життям, а життям програм, реклам, ідеальної бездумності.» «A city with high walls made of television screens, on which bright advertisements, banned books, games and other openly cultural prohibitions shone - a city that lived not its own life, but the life of programs, advertisements, perfect mindlessness.» (Рей Бредбері «451 градус за Фаренгейтом»)

«Усе було так блискуче, так яскраво, що мало хто помічав, як швидко тут пливе час. Люди поспішали, щоб встигнути кудись, увага відволікалась рекламою, яка миготіла з усіх боків. Місто завжди було наповнене шумом та метушею.» «Everything was so brilliant, so bright that few people noticed how fast time was passing here. People were in a hurry to get somewhere, their attention was distracted by advertisements that flashed from all sides. The city was always full of noise and bustle.» (Рей Бредбері «451 градус за Фаренгейтом»)